

ALUEIDEN KILPAILUKYKY 2007

Julkaistavissa 15.2.2007 klo 10.00

KESKUSKAUPPAKAMARI

ALUEIDEN KILPAILUKYKY 2007

SELVITYS

Helmikuu 2007

Keskuskauppakamari, Aleksanterinkatu 17, PL 1000, 00101 Helsinki
puh. (09) 696 969, faksi (09) 650 303
www.chamber.fi

ISBN 952-5620-11-5

SAATTEEKSI

Keskuskauppakamari on tutkinut vuodesta 2000 lähtien sitä, miten alueelliset tekijät vaikuttavat yritysten kilpailukykyyn ja sijoittumiseen Suomessa. *Alueiden kilpailukyky 2007* on neljäs aihepiiriin liittyvä tutkimus. Aikaisemmat selvitykset on julkaistu vuosina 2000, 2003 ja 2005.

Enemmistö yritysjohtajista uskoo, että oman alueen myönteinen talouskehitys jatkuu seuraavien vuosien aikana. Sopivan työvoiman saatavuus on kuitenkin yritysjohtajien yhteinen huolenaihe.

Selvityksen mukaan erityisen paljon kehittämistä kaipaavat tietoliikenneyhteydet ja liikenneväylien ylläpito. Yritysjohtajat korostavat aikaisempaa enemmän myös viihtyisän elinympäristön, asuntotarjonnan ja julkisten palveluiden merkitystä.

Selvitys perustuu yritysjohdolle tehtyyn kyselyyn, jonka on toteuttanut Taloustutkimus Oy. Tutkimusaineisto on kerätty kauppakamarialueittain Ahvenanmaan aluetta lukuun ottamatta.

Raportin on laatinut asiamies Pirjo Liukas Keskuskauppakamarista.

Helsingissä 12.2.2007

Kari Jalas
toimitusjohtaja

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Alueiden talouden kehittyminen	3
3 Mitkä tekijät vaikuttavat eniten yritysten sijoittumiseen Suomessa?	5
4 Miten liikenneyhteyksiä pitäisi parantaa?	9
5 Julkiset yrityspalvelut puntarissa	12
6 Alueellinen yhteistyö	17
7 Mistä löytyy elämisen laatua?	21
8 Väestökehitys ja kuntarakenne yritysten näkökulmasta	23
9 Johtopäätöksiä	28

LIITTEET

ALUEIDEN KILPAILUKYKY 2007

1 JOHDANTO

Keskuskauppakamari ja kauppakamarit tekevät työtä, jotta Suomi voi tarjota kilpailukykyisen sijaintipaikan yrityksille. Yritystoimintaa tukeva talouspolitiikka, kilpailukykyinen verotus ja hyvä säädösympäristö parantavat yritysten toimintaympäristöä koko maassa. Lisäksi pitää huolehtia siitä, että alueelliset kilpailukykytekijät ovat kunnossa. Kauppakamareiden tavoitteena on kehittää yritysten toimintaedellytyksiä ja lisätä alueen vetovoimaisuutta.

Alueiden kilpailukyky 2007 –selvitys tarkastelee alueellisten tekijöiden vaikutusta yritystoimintaan. Tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat yritysten sijoittumiseen Suomessa ja miten alueiden kilpailukykyä pitäisi yritysten mielestä parantaa.

Selvitys on sisällöltään samansuuntainen kuin vuosina 2000, 2003 ja 2005 julkaistut selvitykset.

Tutkimuksen suorittaminen

Tutkimuksen kohderyhmän muodostivat yritysten toimitusjohtajat tai muut yrityksen sijaintipaikkaa koskevaan päätöksentekoon osallistuvat henkilöt.

Tutkimusaineiston keräämisestä vastasi Taloustutkimus Oy. Tutkimusmenetelmänä käytettiin puhelininformoitua kirjekselyä, joka toteutettiin 31.10 – 20.11.2006.

Kaikkiaan tutkimus käsittää 18 kauppakamarialuetta. Ahvenanmaan kauppakamarialue ei ole mukana tutkimuksessa, kuten ei aikaisemmillaakaan tutkimuskerroilla. Vuoden 2007 alussa yhdistyneet Lahden ja Hämeen kauppakamarialueet käsitellään yhtenä alueena. Muilta osin tutkimusalueet ovat samat kuin vuosina 2005 ja 2003 julkaistuissa selvityksissä. Sen sijaan vuonna 2000 tehdyn selvityksen tutkimusalueet muodostivat Suur-Helsinki, muu Uusimaa, Pohjois-Savo, Vaasan ja Oulun seudut sekä muu Suomi.

Liitteenä on 1.1.2007 tilanteen mukainen kartta Suomen kauppakamarialueista.

Kyselyyn vastasi 1207 yritysjohtajaa. Vastausprosentti oli 47,1 %. Näyte muodostettiin kauppakamarialueittain Sales lead –rekisteristä. Vastaajista 15 % edustaa Helsingin seudun kauppakamarialueella toimivia yrityksiä. Tampereen kauppakamarialueen yritysjohtajien osuus on 8 % ja Turun kauppakamarialueen vastaajien osuus 9 %. Muilla kauppakamarialu-

eilla vastaajajoukon osuus vaihtelee neljän ja viiden prosentin välillä. Tuloksia ei ole painotettu.

Vastanneista yrityksistä 30 % työllistää alle kymmenen työntekijää, 10 - 49 henkilöä työllistävien yritysten osuus on 34 % ja 50 – 249 työllistävien yritysten osuus 28 %. Yli 250 henkilöä työllistävien yritysten osuus vastaajayrityksistä on 9 %.

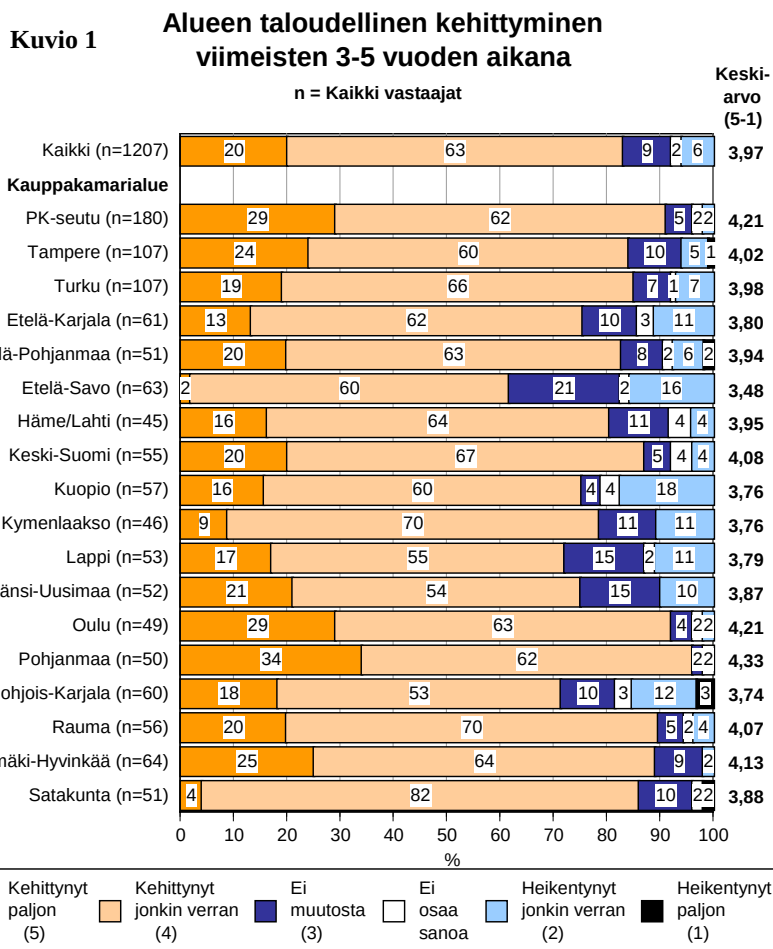
Teollisuudessa toimivia yrityksiä on vastaajien joukossa 43 %, kaupan alan yrityksiä 14 % ja palvelualan yrityksiä 43 %.

Vastanneista 44 % on kotimarkkinayrityksiä ja 34 % yrityksistä harjoittaa tuontia tai vientiä. Muuta kansainvälistä toimintaa on 26 prosentilla yrityksistä.

2 ALUEIDEN TALOUDEN KEHITTYMINEN

Yritysjohtajilta kysyttiin, miten he näkevät oman alueensa talouden kehittyneen viimeisten 3–5 vuoden aikana (kuvio 1). Yritysten arviot ovat myönteisiä. Valtaosa (83 %) katsoo, että alueen talous on kehittynyt paljon tai ainakin jonkin verran viimeisten vuosien aikana. Vastaajista 9 % ei usko alueensa taloudessa tapahtuneen oleellista muutosta. Ainoataan 6 % arvioi, että alueen talous on heikentynyt.

Alueiden kilpailukyky 2007



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Parhaat arviot alueensa talouden kehittymisestä antavat Pohjanmaan kauppakamarialueella toimivat yritykset. Lähes kaikki vastaajat ovat sitä mieltä, että alueen talous on kehittynyt myönteisesti. Myös Helsingin seudun ja Oulun kauppakamarialueiden yritykset arvioivat alueidensa talouden kehittyneen selvästi keskimääräistä paremmin.

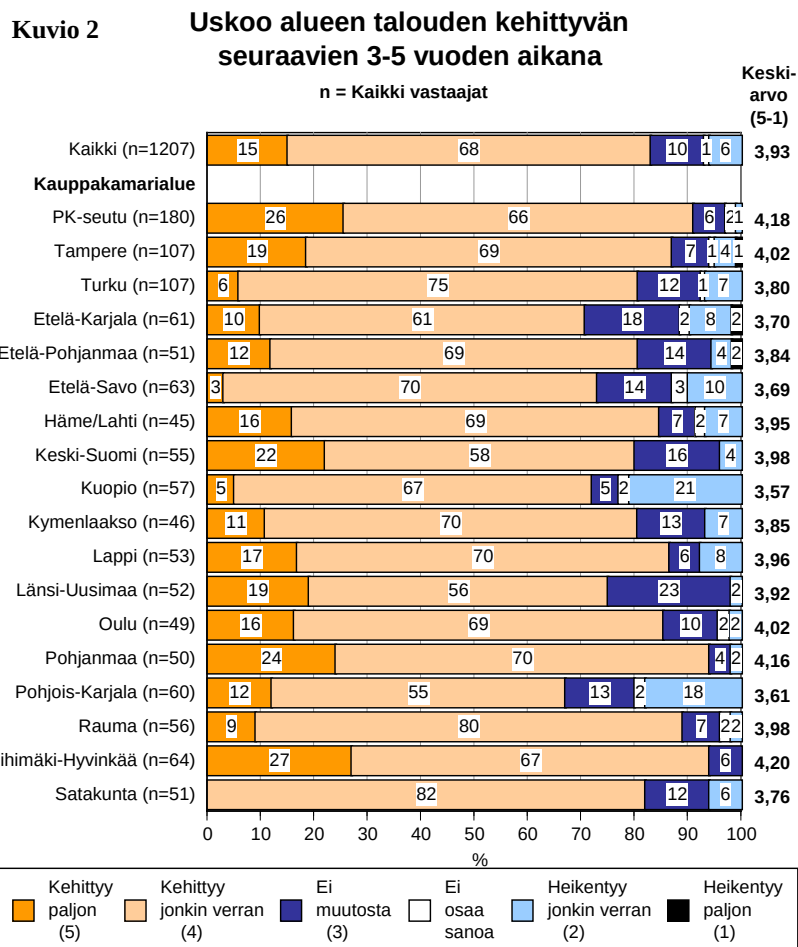
Vaativuutta taloudellinen kehitys on vastaajayritysten mielestä ollut Etelä-Savossa, jossa vain 2 % yritysjohtajista arvioi talouden kehittyneen paljon. Rungas puolet vastaajista (60 %) näkee alueen taloudellisessa kehityksessä jonkin verran myönteistä, kun taas 16 % yrityksistä uskoo alueen talouden heikentyneen.

Yritykset luottavat alueensa talouteen

Yritykset ovat luottavaisia alueen talouskehityksen suhteen, sillä enemmistö (83 %) yrityksistä arvioi alueen talouskasvun jatkuvan seuraavien 3–5 vuoden aikana (kuvio 2). Yritysjohtajista 10 % ei usko alueen taloudessa tapahtuvan muutoksia suuntaan tai toiseen, ja 6 % vastaajista arvioi, että alueen talous kehittyy tulevaisuudessa jonkin verran nykyistä heikommin.

Optimistisimmin alueensa talouden kehittymiseen suhtautuvat Riihimäki-Hyvinkään ja Helsingin seudun kauppakamarialueiden yritykset. Myös Pohjanmaan, Tampereen, Keski-Suomen ja Oulun kauppakamarialueilla toimivat yritykset uskovat alueidensa talouden kehittyvän keskimääräistä paremmin. Kuopion ja Pohjois-Karjalan kauppakamarialueiden yritykset ovat varovaisimpia arvioissaan.

Alueiden kilpailukyky 2007



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

3 MITKÄ TEKIJÄT VAIKUTTAVAT ENITEN YRITYSTEN SJOITTUMISEEN SUOMESSA?

Yritysten sijaintipaikan valintaan vaikuttavien asioiden selvittämiseksi vastaajille esitettiin luettelo erilaisista yritystoimintaan liittyvistä alueellisista tekijöistä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon eri tekijät ovat vaikuttaneet tai vaikuttavat yrityksen sijaintipaikkapäätökseen Suomessa (kuvio 3 sivulla 6).

Eniten yrityksen sijaintipaikkaa koskevissa päätöksissä painavat edelleenkin sopivan työvoiman saatavuus, markkinoiden läheisyys, liikenneyhteydet sekä turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Yritykset arvostavat myös sitä, että alue on kasvukeskus ja tarjoaa mahdollisuuksia yritysten väliseen yhteistyöhön.

Vähiten sijaintipaikkapäätöksiin vaikuttavat yritysjohtajien mielestä ammattikorkeakoulujen tai yliopistojen sijainti paikkakunnalla, alueen kulttuuritarjonta ja ulkomaisen työvoiman saatavuus.

Tekijöiden painotuksissa on tapahtunut vain pieniä muutoksia viimeisten vuosien aikana.

Taustamuuttajat tuovat esiin eroja

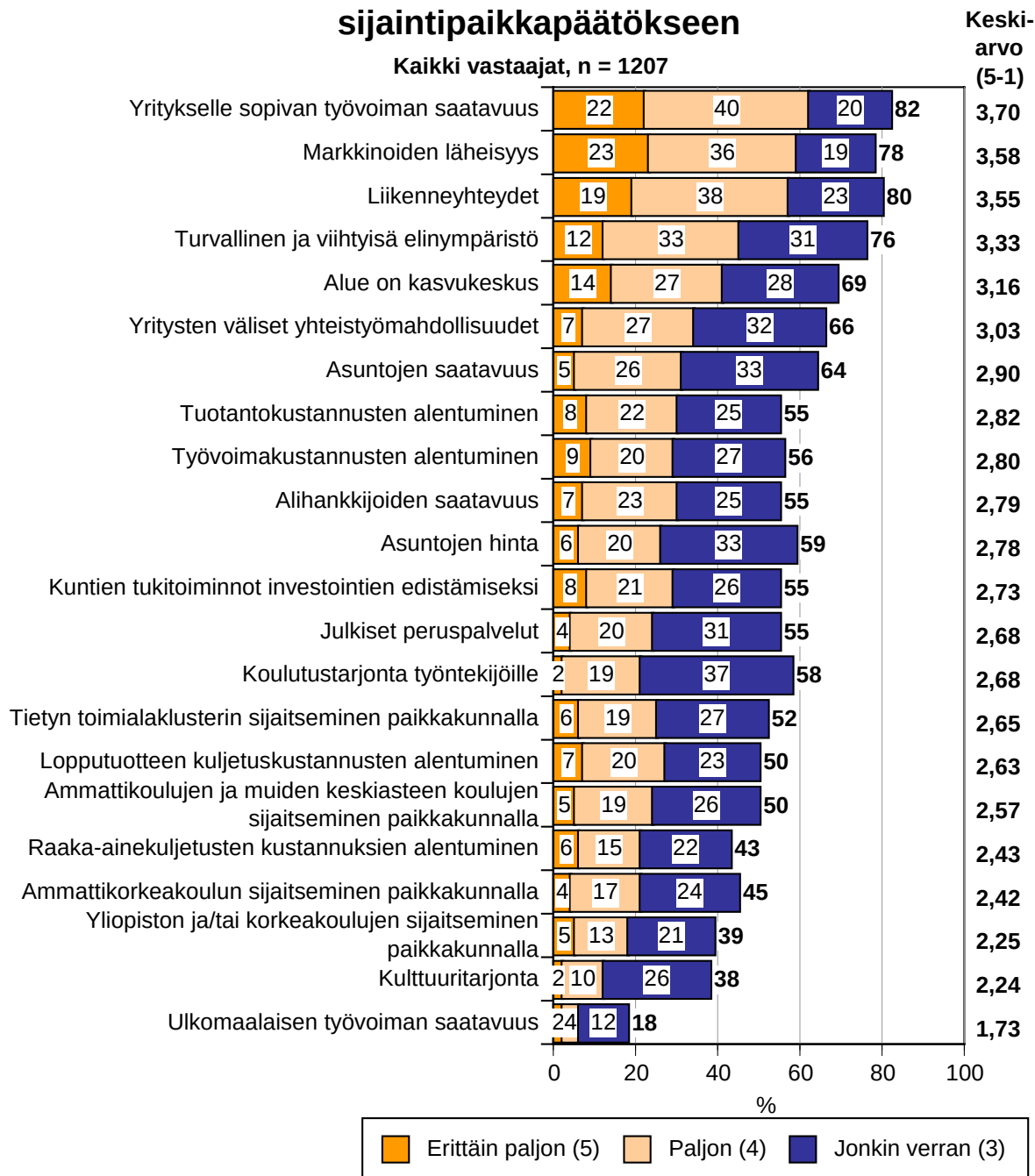
Erityisesti kauppa ja palvelualan yritykset arvostavat sitä, että markkinat ovat lähellä ja alue on kasvukeskus. Teollisuusyritysten vastauksissa taas korostuu sopivan työvoiman saatavuus. Teollisuusyritysten sijaintipaikkapäätöksiin vaikuttaa myös selvästi palvelualoja enemmän mahdollisuus pienentää tuotantoon, työvoimaan tai raaka-ainekuljetuksiin liittyviä kustannuksia.

Kansainvälistä toimintaa harjoittavat yritykset haluavat sijoittua alueille, joilla on hyvät liikenneyhteydet, kun taas kotimarkkinayritykset sijoittuvat ensisijaisesti kasvukeskuksiin, lähelle markkinoita. Suuret yritykset arvostavat pieniä yrityksiä enemmän sitä, että alueella toimii yliopisto tai ammattikorkeakoulu.

Asuntojen saatavuus ja hinta sekä viihtyisä elinympäristö vaikuttavat yritysten mielestä selvästi keskimääräistä enemmän sijaintipaikkapäätöksiin Keski-Suomessa, Kuopion seudulla ja Pohjois-Karjalassa. Viihtyisän elinympäristön merkitystä korostavat myös Länsi-Uudenmaan ja Etelä-Savon kauppakamarialueiden yritykset. Tampereen seudulle sijoittuneet yritykset taas arvostavat muita enemmän yliopiston tuomia mahdollisuuksia.

Kuvio 3

Eri tekijöiden vaikutus yrityksen sijaintipaikkapäätökseen



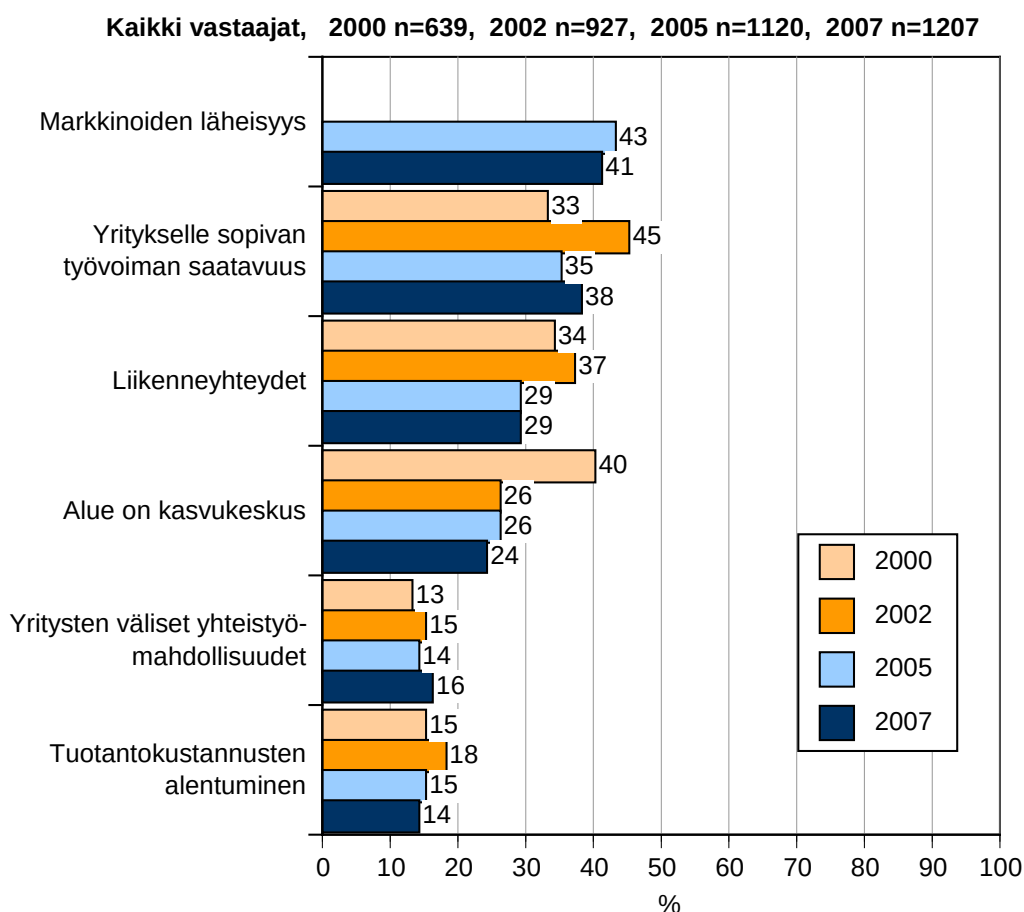
Kolmen kärki on pysynyt samana

Kolmen tärkeimmän sijaintipaikan valintaan vaikuttavan tekijän joukkoon yritykset sijoittavat yleisesti markkinoiden läheisyyden (41 %), sopivan työvoiman saatavuuden (38 %), liikenneyhteydet (29 %) sekä mahdollisuuden toimia kasvukeskuksessa (24 %). Myös yritysten väliset yhteistyömahdollisuudet (16 %) ja tuotantokustannusten alentuminen (14 %) saavat jonkin verran kannatusta kolmen kärkeen (kuvio 4).

Tärkeysjärjestys on sama kuin vuonna 2005, eikä eri tekijöiden kohdalla ole tapahtunut oleellisia muutoksia kahden viimeisen vuoden aikana. Markkinoiden läheisyys ja työvoiman saatavuus ovat lähes tasavahvoina listan kärjessä.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 4 Yrityksen sijaintipaikkapäätökseen eniten vaikuttavat tekijät



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Toimialakohtaiset erot tulevat selvästi esille. Teollisuusyritysten listalla kolmen kärkeen sijoittuvat sopivan työvoiman saatavuus (43 %), markkinoiden läheisyys (33 %) ja liikenneyhteydet (28 %). Kauppa painottaa eniten markkinoiden läheisyyttä (50 %), liikenneyhteyksiä (35 %) ja sitä, että alue on kasvukeskus (34 %). Palvelualan yritykset taas nostavat kolmen

tärkeimmän tekijän joukkoon markkinoiden läheisyyden (47 %), osaavan työvoiman saatavuuden (38 %) sekä kasvukeskuksessa toimimisen (29 %).

Suurin muutos vuodesta 2005 on tapahtunut teollisuuden listalla, jolla työvoiman saatavuus on noussut kärkeen (36 % => 43 %).

Eri kauppakamarialueilla toimivat yritykset ovat melko yksimielisiä siitä, mitkä ovat yrityksen sijainnin kannalta kolme tärkeintä tekijää, mutta tärkeysjärjestys vaihtelee alueittain. Liitteessä 2 on esitetty yhteenveto kolmesta tärkeimmästä yrityksen sijaintipaikkaan vaikuttavasta tekijästä kauppakamarialueittain.

Markkinoiden läheisyys on ykkössijalla kymmenellä alueella. Seitsemällä alueella yritysjohtajat katsovat, että työvoiman saatavuus on avaintekijä. Pohjanmaan kauppakamarin alueella toimivat yritykset arvostavat eniten sitä, että alue on kasvukeskus.

Riihimäki-Hyvinkää on ainoa alue, jossa yritykset eivät nosta työvoiman saatavuutta kolmen tärkeimmän tekijän joukkoon. Ainoastaan Etelä-Karjalassa yritysten väliset yhteistyömahdollisuudet pääsevät kärkikolmikkoon.

Lisää eroja tulee esille, kun verrataan yksittäisten kauppakamareiden vastauksia kaikkien vastausten keskiarvoon. Markkinoiden läheisyys korostuu eniten Riihimäki-Hyvinkään (55 %), Kymenlaakson (54 %) ja Helsingin seudun (54 %) kauppakamareiden alueilla toimivien yritysten vastauksissa. Sitä vastoin Keski-Suomessa (22 %), Etelä-Pohjanmaalla (25 %) ja Pohjanmaalla (30 %) markkinoiden läheisyys saa keskimääräistä vähemmän painoa.

Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus on erityisen tärkeää Tampereen seudun yrityksille (49 %). Myös Keski-Suomen (44 %) ja Oulun alueella (43 %) yrityksissä sopivan työvoiman saatavuus korostuu.

Tampereen, Keski-Suomen, Kuopion, Oulun, Pohjanmaan ja Rauman kauppakamarialueilla sopivan työvoiman saatavuus on yritysjohtajien mielestä selvästi tärkeämpi tekijä kuin vuonna 2005.

Vain viidennes Riihimäki-Hyvinkään ja runsas neljännes Kymenlaakson ja Pohjois-Karjalan kauppakamarialueen yrityksistä sijoittaa työvoiman saatavuuden kolmen tärkeimmän tekijän joukkoon.

Liikenneyhteyksien tärkeyttä korostavat erityisesti Kymenlaakson (39 %), Riihimäki-Hyvinkään (38 %) ja Helsingin seudun (38 %) kauppakamarialueilla toimivat yritykset. Pohjanmaan (42 %), Kuopion (35 %), Riihimäki-Hyvinkään (34 %) ja Pohjois-Karjalan (33 %) alueen yritysjohtajat taas painottavat muita alueita enemmän sitä, että alue on kasvukeskus.

4 MITEN LIIKENNEYHTEYKSIÄ PITÄISI PARANTAA?

Yritysjohtajilta kysyttiin arviota siitä, miten paljon erilaiset liikenneyhteydet kaipaavat heidän mielestään kehittämistä alueen kilpailukyvyn parantamiseksi (kuvio 5 sivulla 10).

Paremmat mobiilipalvelut

Yritykset katsovat, että tietoliikenneyhteydet ovat edelleenkin tärkein kehittämiskohde. Yli puolet (60 %) yrityksistä on sitä mieltä, että tietoliikenneyhteyksiä pitäisi kehittää erittäin paljon tai paljon yrityksen kilpailukyvyn parantamiseksi.

Tietoliikenneyhteyksien parantaminen nähdään yrityksissä ehkä yllättävänkin tärkeänä kehittämiskohteena, sillä Suomessa on panostettu viime vuosina paljon kiinteiden laajakaistaverkkojen rakentamiseen.

Avoimissa vastauksissa yritykset korostavat toimivien ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien merkitystä. Lisäksi yritysten mielestä 3G-verkkojen ja muiden langattomien laajakaistayhteyksien sekä mobiilipalveluiden kehittäminen on tärkeää.

Yritysten vastaukset heijastavat todennäköisesti myös erilaisiin tietoliikennetkaisuun liittyviä käytännön ongelmia. Varsinkin pk-yritykset joutuvat usein ratkomaan ongelmat ilman IT-tukea.

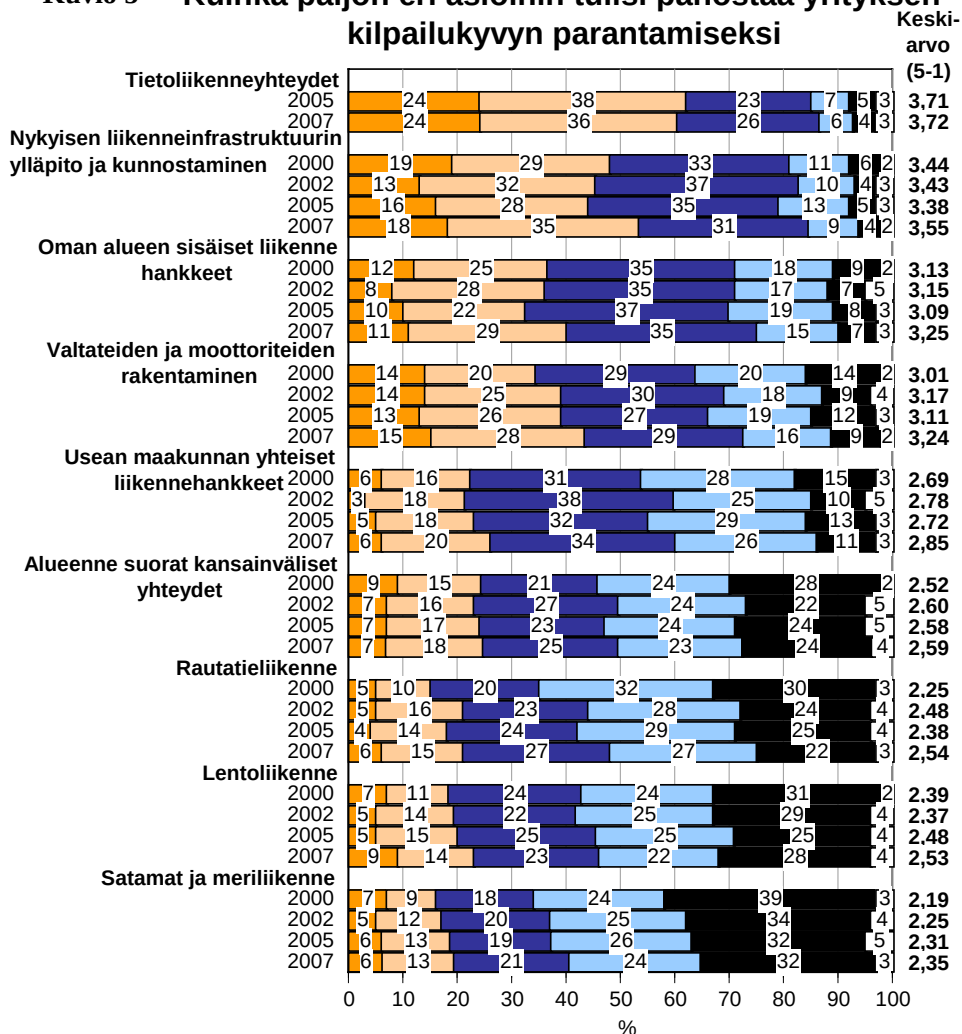
Tietoliikenneyhteyksien kehittämistä pidetään erityisen tärkeänä Lapissa ja Pohjois-Karjalassa. Tietoliikenneyhteydet kaipaavat kuitenkin kehittämistä koko maassa. Esimerkiksi Helsingin seudun kauppakamarin alueella 68 % yrityksistä on sitä mieltä, että tietoliikenteeseen on panostettava lisää yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi.

Liikenneväylät kuntoon

Yritysten mielestä nykyisten liikenneväylien ylläpito on jäänyt liian vähälle huomiolle. Yli puolet (53 %) yritysjohtajista arvioi, että nykyiset liikenneväylät kaipaavat korjausta. Yritysjohtajien huoli liikenneväylien kunnosta on kasvanut vuodesta 2005, jolloin 44 % yrityksistä piti liikenneväylien kunnostusta erityisen tarpeellisena.

Nykyisten liikenneväylien kunto huolestuttaa yrityksiä aikaisempaa enemmän melkein kaikilla alueilla. Varsinkin Etelä-Karjalassa ja Lapissa yritykset arvioivat liikenneväylien kunnostustarpeen selvästi suuremmaksi kuin vielä kaksi vuotta sitten.

Kuvio 5 Kuinka paljon eri asioihin tulisi panostaa yrityksen kilpailukyvyn parantamiseksi



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Myös oman alueen sisäiset liikennehankkeet sekä valtateiden ja moottoriteiden rakentaminen nähdään yrityksissä jonkin verran tärkeämpinä kehittämiskohteina kuin vuonna 2005. Alueen sisäiset liikennehankkeet nousevat eniten esiin Helsingin seudulla ja Etelä-Karjalassa. Valtateiden ja moottoriteiden rakentamista taas painottavat erityisesti Kymenlaaksossa, Turun seudulla, Keski-Suomessa, Etelä-Savossa ja Länsi-Uudellamaalla toimivat yritykset.

Maakuntien yhteisiä liikennehankkeita pitää tärkeinä noin neljäsosa yrityksistä. Sunnilleen neljännes vastaajista haluaa myös kehittää alueensa suoria kansainvälisiä yhteyksiä.

Erityisesti Lapissa, Turun seudulla ja Pohjanmaalla toimivat yritykset katsovat, että alueilla on panostettava suoriin kansainvälisiin yhteyksiin. Näillä alueilla myös lentoliikenne kaipaa yritysten mielestä selvästi enemmän kehittämistä kuin vuonna 2005.

Vain noin viidesosa yritysjohtajista katsoo, että satamien ja rautatieliikenteen kehittäminen on välttämätöntä yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi. Satamien kehittäminen nousee esiin erityisesti Turun ja Rauman seuduilla toimivien yritysten vastauksissa. Näiden alueiden yritysjohtajat näkevät satamat tärkeämpinä kehittämiskohteina kuin vuonna 2005.

Rautatieliikenteen kehittäminen koetaan erityisen tärkeäksi Lapissa. Runsas kolmasosa (36 %) yritysjohtajista katsoo, että Lapin junayhteyksiä pitäisi parantaa. Vuonna 2005 erityistä parantamisen tarvetta näki rautatieliikenteessä vain 10 % Lapin kauppakamarialueen vastaajista.

Liitteessä 3 on esitetty poimintoja yritysjohtajien tärkeinä pitämistä infrastruktuurihankkeista kauppakamarialueittain.

5 JULKISET YRITYSPALVELUT PUNTARISSA

Yrityksille on tarjolla erilaisia alueellisia palveluita, jotka rahoitetaan kokonaan tai osittain julkisin varoin. Selvityksessä yritysjohtajilta kysyttiin mielipidettä kansainvälistymistä tukevien organisaatioiden, Tekesin ja työvoimatoimistojen tarjoamista palveluista (kuvio 6 sivulla 13).

Kansainvälistymispalveluiden kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa

Yritysjohtajat arvioivat, miten hyvin alueelliset työvoima- ja elinkeinokeskukset (TE-keskukset), Finnvera, Finpro ja Fintra ovat tukeneet yritysten kansainvälistymistä. Lisäksi yritysjohtajilta kysyttiin sitä, missä määrin alueen yliopistot, ammattikorkeakoulut ja kunnat ovat antaneet tukea alueen yritysten kansainvälistymispyrkimyksille.

TE-keskuksia toimii Suomessa viidellätoista eri alueella. TE-keskukset saavat yritysjohtajilta parhaat kokonaisarviot kansainvälistymisen tukemisesta. Tosin vain noin neljäsosa (24 %) yritysjohtajista katsoo, että alueen TE-keskus on tukenut yritysten kansainvälistymispyrkimyksiä erittäin hyvin tai hyvin. Yrityksistä 28 % pitää TE-keskuksen tukea kohtuullisena, ja kriittisiä arvioita antaa 13 % yrityksistä. Noin neljänneksellä kansainvälistä toimintaa harjoittavista yrityksistä ei ole kokemusta TE-keskuksen palveluista.

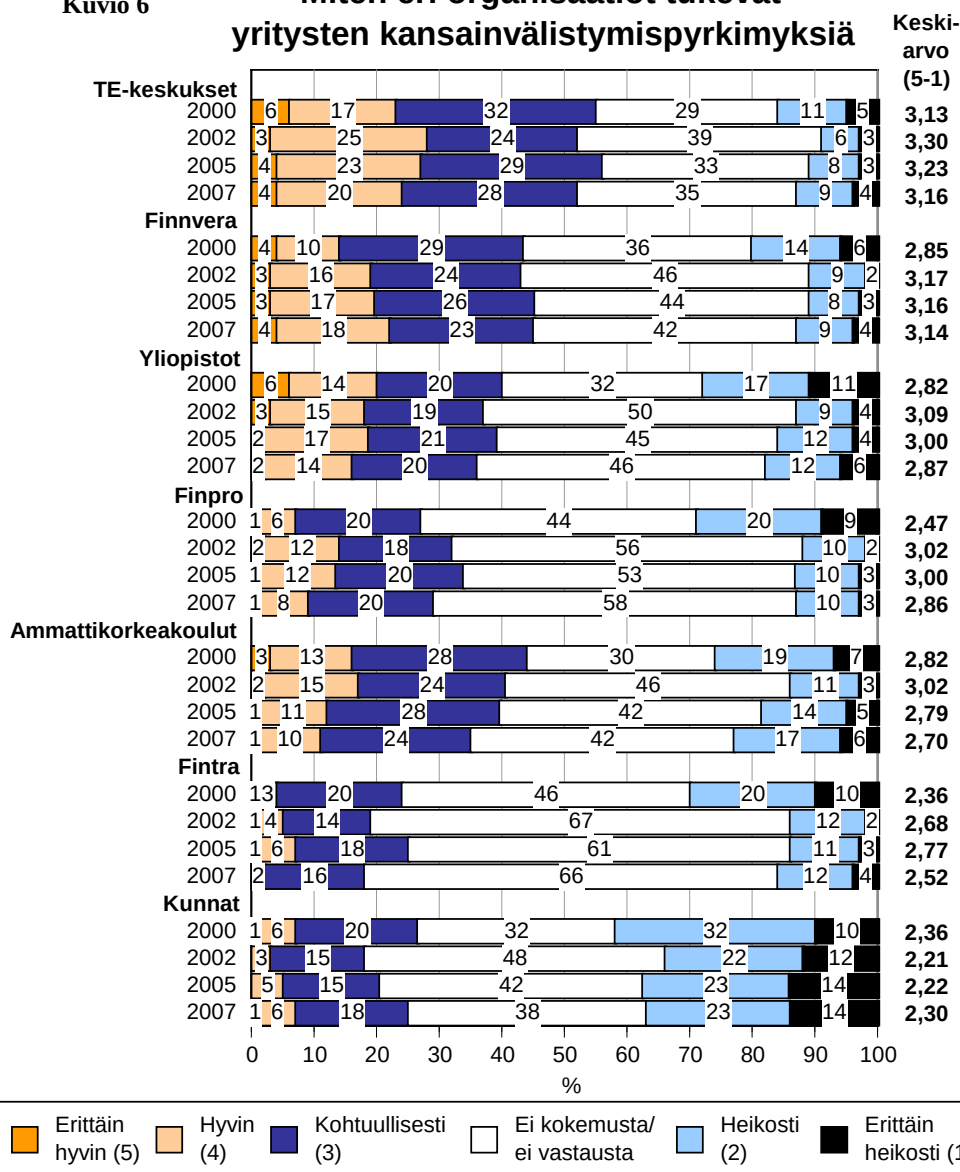
TE-keskukset saavat yrityksiltä hieman huonommat arviot kuin kaksi vuotta sitten. Tyytyväisimpiä ovat alueensa TE-keskuksen kansainvälistymistukeen Pohjanmaalla, Lapissa ja Etelä-Savossa toimivat yritykset. Helsingin seudun kauppakamarialueen yritykset antavat kriittisimmät arviot.

Finnvera on valtion omistama erityisluottolaitos, joka tukee yritysten kansainvälistymistä lähinnä erilaisten lainojen ja vientitakuiden muodossa. Finnveralla on 16 alueellista toimipistettä. Runsas viidesosa (22 %) kyselyyn vastanneista yrityksistä antaa Finnveralle hyvän arvosanan kansainvälistymisen tukemisesta. Finnveran saamat arviot ovat samaa luokkaa kuin kaksi vuotta sitten.

Parhaat arvosanat Finnvera saa tälläkin kertaa Pohjanmaalta, jossa 42 % yritysjohtajista pitää Finnveran toimintaa hyvänä. Myös Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa yritykset ovat keskimääräistä tyytyväisempiä Finnveran kansainvälistymispalveluihin. Helsingin seudulla ja Keski-Suomessa yritykset ovat sen sijaan muita alueita tyytymättömämpiä Finnveran tukeen.

Kuvio 6

Miten eri organisaatiot tukevat yritysten kansainvälistymispyrkimyksiä



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yliopistoilla on erilaisia yritysten kansainvälistymistä tukevia toimintoja. Yliopistojen tarjoama tuki yritysten kansainvälistymiseen on kuitenkin yritysten mielestä melko vaatimatonta. Vain 16 % vastaajista katsoo, että yliopistot tukevat hyvin yritysten kansainvälistymispyrkimyksiä.

Parhaat arvosanat yliopisto saa Kuopion alueella, jossa 36 % yrityksistä arvioi yliopiston tukevan hyvin alueen yritysten kansainvälistymistä. Oulun alueella ja Lapissa yritykset suhtautuvat yliopistojen tarjoamiin kansainvälistymispalveluihin erityisen kriittisesti.

Finprolla on toimistot Helsingissä, Oulussa, Kouvolassa ja Tampereella. Finpro tekee yhteistyötä mm. TE-keskusten, Fintran ja Tekesin kanssa.

Ainoastaan 9 % yrityksistä antaa hyviä arvioita Finpron tarjoamista kansainvälistymispalveluista. Finpron palveluihin tyytymättömiä on 13 % yrityksistä. Noin 40 % kansainvälistä toimintaa harjoittavista yrityksistä ei tunne Finpron toimintaa. Parhaan kokonaisarvion Finpro saa Keski-Suomen kauppakamarialueen yrityksiltä.

Ammattikorkeakoulut eivät yritysten mielestä tue yritysten kansainvälistymistä erityisen hyvin. Hyviä arvioita antaa 11 % yritysjohtajista. Noin neljäsosa yrityksistä pitää ammattikorkeakoulujen antamaa tukea kansainvälistymiseen liittyvissä asioissa heikkona. Ammattikorkeakoulujenkin tulos on huonontunut vuodesta 2005.

Fintra tarjoaa etupäässä kansainvälistymiseen liittyvää koulutusta. Fintra tekee yhteistyötä TE-keskusten ja Finpron kanssa. Vain 2 % yrityksistä uskoo Fintran palvelevan yrityksiä hyvin. Kriittistä palautetta antaa 16 % vastaajista. Valtaosa yrityksistä ei tunne Fintran palveluita.

Kuntien toimet yritysten kansainvälistymisen tukemisessa eivät liioin saa kiitosta yritysjohtajilta. Yrityksistä 7 % pitää kuntien tukea hyvänä, mutta 37 % yrityksistä antaa kunnille huonot arviot kansainvälistymisen tukemisesta.

Tekesin tuotekehitystuki ei toimi

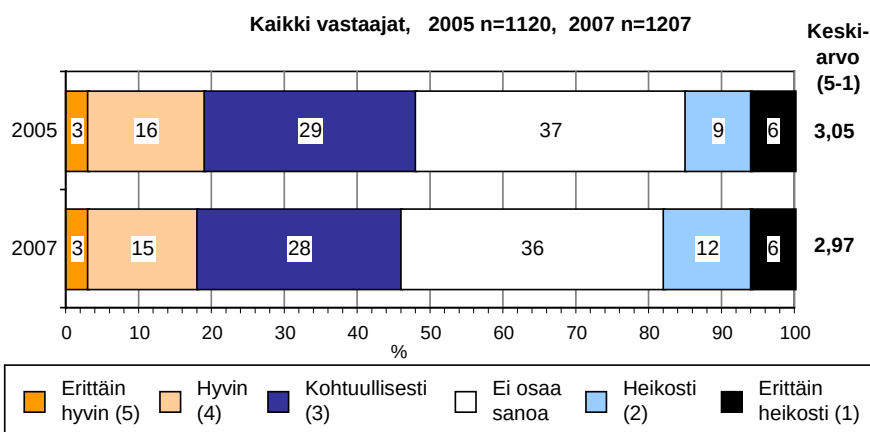
Tekes tukee yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tekesin toimipisteet ovat Helsingissä ja kuudessa kaupungissa ulkomailla. Myös TE-keskusten teknologian kehittämisosastot tarjoavat Tekesin palveluja.

Noin viidesosa (18 %) kyselyyn vastanneista yritysjohtajista katsoo, että Tekes tukee erittäin hyvin tai hyvin alueen yritysten tuotekehitystä. Sunnilleen viidesosa yrityksistä antaa kuitenkin huonoja arvioita Tekesin toiminnasta (kuvio 7).

Parhaat arviot Tekes saa teollisuusyrityksiltä, joista melkein kolmannes (29 %) pitää Tekesin palveluita hyvinä. Etelä-Savossa ja Pohjanmaalla yritykset ovat tyytyväisimpiä Tekesin palveluihin. Tekes saa keskivertoa parempia arvioita myös Kuopion ja Turun kauppakamarialueilla toimivilta yrityksiltä.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 7 Miten hyvin TEKES tukee alueen yritysten tuotekehitystä



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Työvoimatoimistot oikeisiin töihin

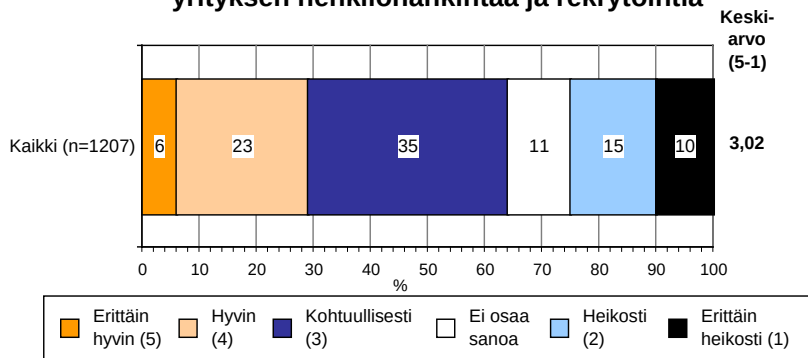
Yritysjohtajia pyydettiin arvioimaan myös alueen työvoimatoimistojen toimintaa. Vastaajat ottivat kantaa siihen, miten hyvin työvoimatoimisto tukee yrityksen henkilöhankintaa ja rekrytointia sekä henkilöstön kehittämistä ja kouluttamista.

Työvoimatoimistot saavat yritysjohtajilta kriittiset arviot. Vajaa kolmannes (29 %) yrityksistä katsoo, että alueen työvoimatoimisto tukee yritystä henkilöstön hankinnassa ja rekrytoinnissa erittäin hyvin tai hyvin. Samanaikaisesti kuitenkin 25 % pitää työvoimatoimiston antamaa tukea heikkona tai erittäin heikkona (kuvio 8).

Alueellisissa tuloksissa on huomattavia eroja. Parhaat arvosanat työvoimatoimistot saavat Etelä-Savossa, jossa 45 % yrityksistä pitää työvoimatoimiston toimintaa henkilöstön rekrytointiin liittyvissä asioissa hyvänä. Myös Kuopion seudulla ja Kymenlaaksossa yritykset pitävät työvoimatoimiston tukea henkilöstön hankinnassa keskimääräistä parempana. Sen sijaan Helsingin seudun, Oulun ja Lapin kaupunkialueilla yritykset ovat erityisen tyytymättömiä työvoimatoimistojen rekrytointitukeen.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 8 Miten hyvin alueen työvoimatoimisto tukee yrityksen henkilöhankintaa ja rekrytointia

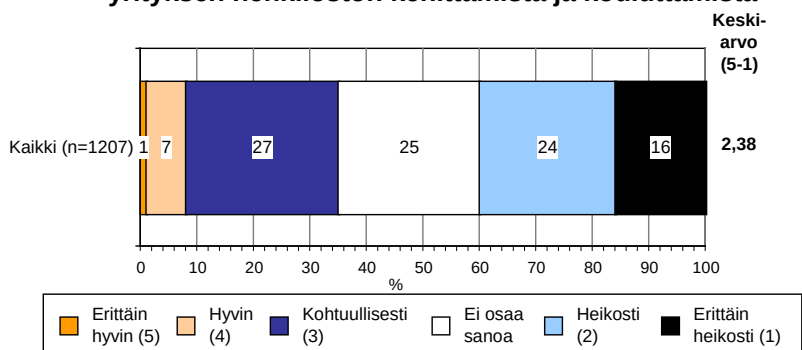


Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yritykset pitävät työvoimatoimiston tukea myös henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen liittyvissä hankkeissa heikkona. Hyviä arvioita antaa ainoastaan 8 % yritysjohtajista, huonoja taas 40 %. Huonoimmat arviot työvoimatoimisto saa Helsingin seudun yrityksiltä, joista lähes puolet (48 %) pitää työvoimatoimiston tukea erittäin heikkona tai heikkona (kuvio 9).

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 9 Miten hyvin alueen työvoimatoimisto tukee yrityksen henkilöstön kehittämistä ja kouluttamista



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Ulkomainen työvoima ja oppisopimuskoulutus kiinnostavat yrityksiä

Sopivan työvoiman löytäminen on yksi yritysjohtajien suurimpia huolenaiheita. Yritysten ja työvoimatoimistojen yhteisenä tehtävänä on miettiä keinoja, joilla työvoiman saatavuus varmistetaan.

Tähän liittyen yritysjohtajilta kysyttiin näkemyksiä siitä, miten he uskovat maahanmuuttajatyövoiman ja oppisopimuskoulutuksen käytön kehittyvän seuraavien kahden vuoden aikana.

Noin neljännes yritysjohtajista ilmoittaa, että yrityksessä työskentelee tällä hetkellä maahanmuuttajia (kuvio 10). Yleisintä ulkomaisen työvoiman käyttö on Helsingin seudun, Turun ja Hämeen kauppakamareiden alueella toimivissa yrityksissä.

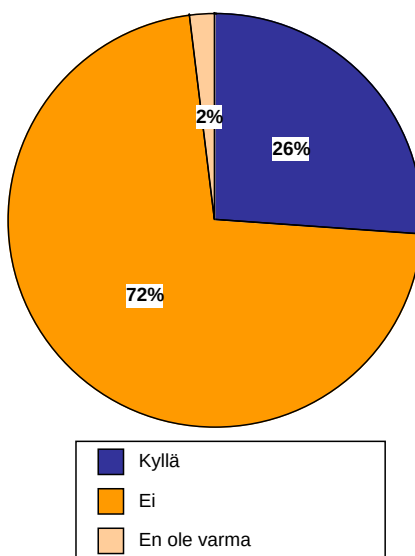
Vastaajista noin puolet (52 %) katsoo, että alueella tarvitaan nykyistä enemmän maahanmuuttajatyövoimaa kahden seuraavan vuoden aikana. Alueelliset erot ovat kuitenkin suuria. Helsingin seudulla ulkomaisen työvoiman tarpeen lisääntymiseen uskoo 66 % vastaajista. Myös Turun, Hämeen, Keski-Suomen, Satakunnan ja Rauman alueilla yritykset arvioivat ulkomaisen työvoiman tarpeen keskimääräistä suuremmaksi. Sen sijaan Lapissa vain 23 % yrityksistä katsoo, että ulkomaista työvoimaa tarvitaan nykyistä enemmän.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 10

Työskenteleekö yrityksessä tällä hetkellä maahanmuuttajia

Kaikki vastaajat, n=1207



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Noin neljäsosalla yrityksistä on oppisopimussuhteessa olevia työntekijöitä. Satakunnan ja Keski-Suomen kauppakamari-alueiden yrityksissä oppisopimuskoulutus on selvästi yleisempää kuin muiden alueiden yrityksissä.

Valtaosa yrityksistä (61 %) katsoo, että seuraavan kahden vuoden aikana alueella tarvitaan nykyistä enemmän oppisopimuskoulutusta. Erityisen tärkeänä oppisopimuskoulutuksen lisäämisen näkevät Satakunnan ja Keski-Suomen seudulla toimivat yritykset, joista yli 70 % pitää alueen oppisopimuskoulutuksen lisäämistä tarpeellisena.

6 ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Alueellisen yhteistyön kehittäminen on monien yritysten toivelistalla. Yritykset haluavat verkottua toisten yritysten kanssa, hoitaa joustavasti asioita viranomaisten suuntaan ja tehdä yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa.

Yritysjohtajat arvioivat sitä, miten yritysten välinen yhteistyö sujuu alueella. Lisäksi yritykset kertoivat näkemyksensä viranomaisyhteistyöstä ja oppilaitosyhteistyöstä.

Yritysten alihankintayhteistyö saa eniten kiitosta

Vajaa kolmasosa (30 %) yrityksistä katsoo, että alihankintayhteistyö on sujunut alueen yritysten kesken erittäin hyvin tai hyvin. Kriittisiä arvioita esittää 14 % vastanneista. Yritykset uskovat, että alihankintayhteistyö on parantunut jonkin verran kahden viime vuoden aikana (kuvio 11 sivulla 18).

Myös alueen yritysten välinen tuotantoyhteistyö ja kuljetusyhteistyö ovat kehittyneet parempaan suuntaan viimeisten vuosien aikana. Noin neljäsosa vastanneista on sitä mieltä, että yhteistyö sujuu näillä osa-alueilla hyvin.

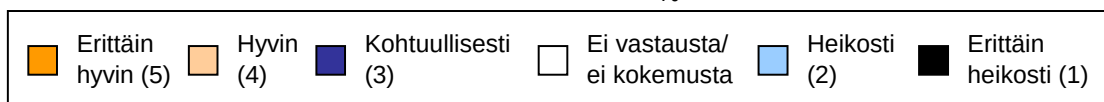
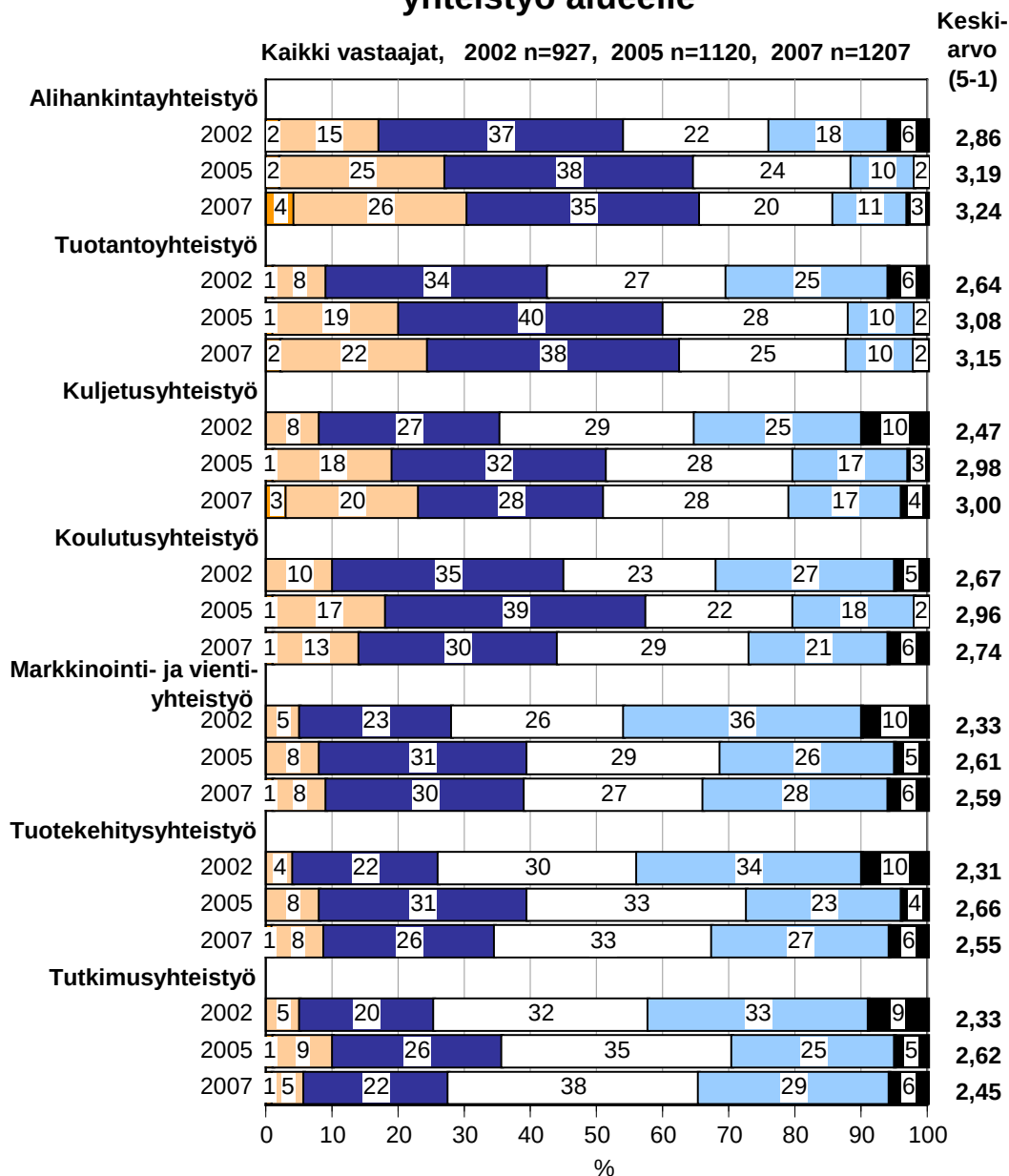
Sen sijaan koulutukseen, markkinointiin ja vientiin liittyvä yhteistyö ei yritysten arvioiden mukaan toimi kovin hyvin. Vain noin kymmenesosa vastaajista pitää yhteistyötä hyvänä.

Myös tuotekehitysyhteistyössä ja tutkimusyhteistyössä on parantamisen varaa. Alle kymmenesosa yrityksistä uskoo tuotekehitys- tai tutkimusyhteistyön sujuneen hyvin, kolmasosa yrityksistä pitää yhteistyötä heikkona. Tuotekehitykseen ja tutkimukseen liittyvä yhteistyö on yrityksissä selvästi muita yhteistyöalueita harvinaisempaa.

Vastausten perusteella alihankinta- ja tuotantoyhteistyö sujuvat keskimuotoa paremmin Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa, Pohjanmaalla ja Oulun seudulla.

Kuvio 11

Miten hyvin toimii yritysten välinen yhteistyö alueelle



Viranomaisyhteistyö kaipaa kehittämistä

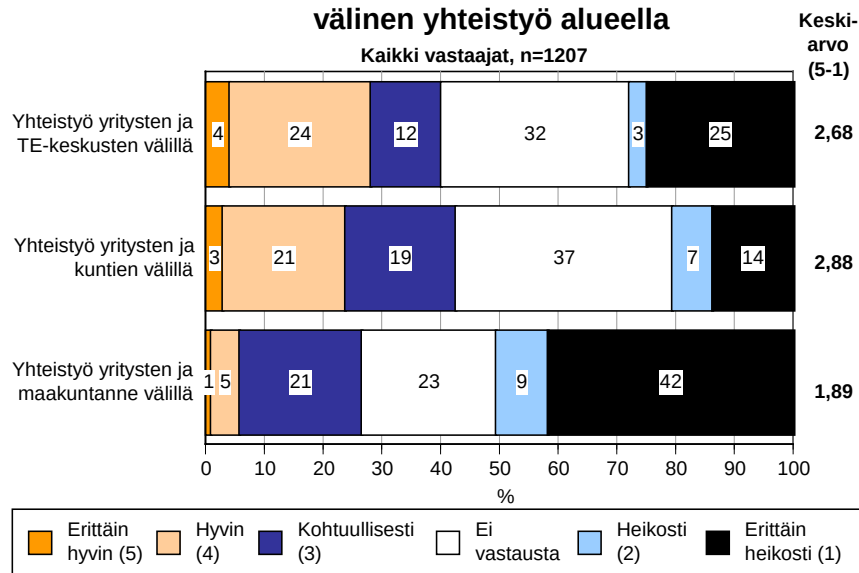
Yritysten ja alueen viranomaisten välinen yhteistyö ei saa yritysjohtajilta kovin hyviä arvosanoja (kuvio 12). Parhaan kokonaisarvion saa kuntien kanssa tehtävä yhteistyö, jonka noin neljäsosa yrityksistä arvioi toimivan hyvin. Kriittistä palautetta kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä antaa viidesosa vastaajista.

TE-keskusten kanssa tehtävä yhteistyö jakaa yritysten mielipiteet. Vajaa kolmasosa (28 %) katsoo, että yhteistyö sujuu hyvin. Kuitenkin suunnilleen saman verran yrityksiä uskoo yhteistyön onnistuvan erittäin heikosti.

Yli puolet yrityksistä on sitä mieltä, että yhteistyö yritysten ja maakunnan viranomaisten kanssa toimii erittäin heikosti tai heikosti.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 12 Miten hyvin toimii yritysten ja viranomaisten välinen yhteistyö alueella



Parhaat arviot kuntayhteistyöstä antavat Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Kuopion alueella toimivat yritykset. TE-keskusyhteistyö taas sujuu yritysten mielestä keskiarvoa paremmin Raumalla, Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa. Kriittisimmät arviot TE-keskuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä tulevat Helsingin seudun, Etelä-Karjalan ja Riihimäki-Hyvinkään kauppakamari-alueilla toimivilta yrityksiltä.

Yritysten ja maakunnan kesken tehtävä yhteistyö saa jonkin verran tunnustusta Pohjanmaan kauppakamari-alueella, jossa noin neljäsosa yrityksistä katsoo yhteistyön sujuvan hyvin. Yleisesti ottaen yritysten suhtautuminen maakuntatason viranomaisyhteistyöhön on hyvin kriittistä joka puolella Suomea.

Oppilaitosyhteistyö sujuu vaisusti

Yritysten ja alueen oppilaitosten välistä yhteistyötä tapahtuu monella eri tasolla. Yritysjohdajilta pyydettiin arviota siitä, miten hyvin yhteistyö toimii ammatillisten oppilaitosten, aikuiskoulutuskeskusten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.

Noin viidesosa yritysjohtajista uskoo, että yhteistyö alueen **ammatillisten oppilaitosten ja aikuiskoulutuskeskusten** kanssa sujuu hyvin. Toisaalta suunnilleen saman verran yrityksiä katsoo yhteistyön toimivan heikosti. Noin kolmasosalla yrityksistä ei ole kokemusta ammatillisten oppilaitosten tai aikuiskoulutuskeskuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Yrityskoko ei vaikuta oleellisesti vastaajien antamiin arvioihin. Alle kymmenen hengen yrityksillä on kuitenkin selvästi vähemmän kokemusta yhteistyöstä.

Hämeen, Keski-Suomen ja Satakunnan kauppakamarialueiden yritykset antavat parhaita arvioita ammatillista koulutusta järjestävien tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kriittikää tulee eniten Helsingin seudun ja Lapin kauppakamarialueilta.

Ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön on tyytyväisiä 18 % yrityksistä ja tyytymättömiä 19 %. Kolmasosa yrityksistä ei ole tehnyt yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Satakunnassa ja Pohjanmaalla tehdään keskimäärin enemmän yhteistyötä. Näillä alueilla yritykset antavat myös parhaat arvostukset yritysten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyöstä.

Yrityksistä 14 % katsoo, että yhteistyö **yliopistojen ja korkeakoulujen** kanssa onnistuu hyvin. Yhteistyön sujumiseen tyytymättömiä yrityksiä on noin viidennes (19 %). Vastaajista 39 % ei ole tehnyt yliopistojen kanssa yhteistyötä.

Pienissä yrityksissä yliopistojen kanssa tehtävä yhteistyö on huomattavasti harvinaisempaa kuin suurissa yrityksissä. Suuret yritykset antavat myös parempia arvioita yliopistojen tai korkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tyytyväisimpiä yliopiston kanssa tehtävään yhteistyöhön ovat Tampereen kauppakamarialueen yritykset, joista vajaa neljäsosa (22 %) pitää yhteistyötä hyvänä.

Parhaiten toimii yritysten ja oppilaitosten välinen koulutusyhteistyö. Noin viidesosa yrityksistä katsoo koulutusyhteistyön sujuvan hyvin. Neljäsosalla vastaajista ei ole kokemusta yhteistyöstä ja 18 % yrityksistä pitää koulutusyhteistyötä heikkona.

Koulutusyhteistyö saa eniten kiitosta Pohjanmaalla, Keski-Suomessa sekä Tampereen ja Oulun seudulla toimivilta yrityksiltä.

Yritysten ja oppilaitosten välinen yhteistyö tutkimukseen, tuotekehitykseen ja markkinointiin liittyvissä asioissa ei saa yrityksiltä kovin hyviä arvostuksia.

7 MISTÄ LÖYTYY ELÄMISEN LAATUA?

Yritykset katsovat sijaintipaikkapäätöksissään myös työntekijän elämän laatua. Yritysjohtajat arvioivat kahdeksan keskeisen elämisen laatuun vaikuttavan tekijän kehittämistä omalla alueellaan (kuvio 13 sivulla 22).

Yritysjohtajien mielestä lähes kaikkiin elämisen laatuun vaikuttaviin tekijöihin pitäisi kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota. Noin neljäsosa yrityksistä katsoo, että terveydenhuolto, viihtyisä ja turvallinen elinympäristö, koulut sekä julkiset liikenneyhteydet ovat asioita, joita omalla alueella pitäisi kehittää erittäin paljon. Lähes yhtä paljon kannatusta saavat päivähoiton ja asuntotarjonnan parantaminen.

Alueen kulttuuripalvelut ja kansainväliset koulut toimivat yritysjohtajien mielestä nykyisellään kohtuullisen hyvin.

Elämiseen laatuun liittyvien asioiden kehittämistarpeet nähdään selvästi eri tavalla eri alueilla. Kymenlaaksossa ja Pohjois-Karjalassa noin kolmasosa vastaajista katsoo, että terveyspalveluita on kehitettävä erittäin paljon. Sen sijaan Helsingin seudun yritysjohtajat näkevät terveyspalveluissa selvästi keskitasoa vähemmän parantamisen tarvetta. Vain 14 % vastaajista on sitä mieltä, että terveydenhuoltoon pitää kiinnittää erityisen paljon huomiota.

Elinympäristöön tehtäviä panostuksia korostavat keskitasoa enemmän Kuopion, Länsi-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Lapin ja Turun kauppakamarialueilla toimivat yritykset. Sen sijaan Etelä-Pohjanmaalla on yritysjohtajien mielestä vähiten tarvetta elinympäristön viihtyisyyden lisäämiseen.

Koulukysymykset nousevat muita alueita enemmän esille Kuopion ja Länsi-Uudenmaan kauppakamareiden alueilla, joilla 35 % yritysjohtajista näkee lasten koulunkäyntiin liittyvissä asioissa erittäin paljon kehitettävää. Päivähoito kaipaa yritysjohtajien mielestä erityisen paljon kehittämistä Pohjanmaalla (32 %), Länsi-Uudellamaalla (31 %) ja Pohjois-Karjalassa (28 %).

Helsingin seudun kauppakamarin alueella 38 % yritysjohtajista on sitä mieltä, että julkisia liikenneyhteyksiä pitäisi kehittää erittäin paljon. Vielä kaksi vuotta sitten vain 23 % Helsingin seudun yrityksistä katsoi, että julkisiin liikenneyhteyksiin pitäisi kiinnittää erityisen paljon huomiota. Julkisten liikenneyhteyksien parantamisen tarve tulee muita alueita enemmän esille myös Lapissa.

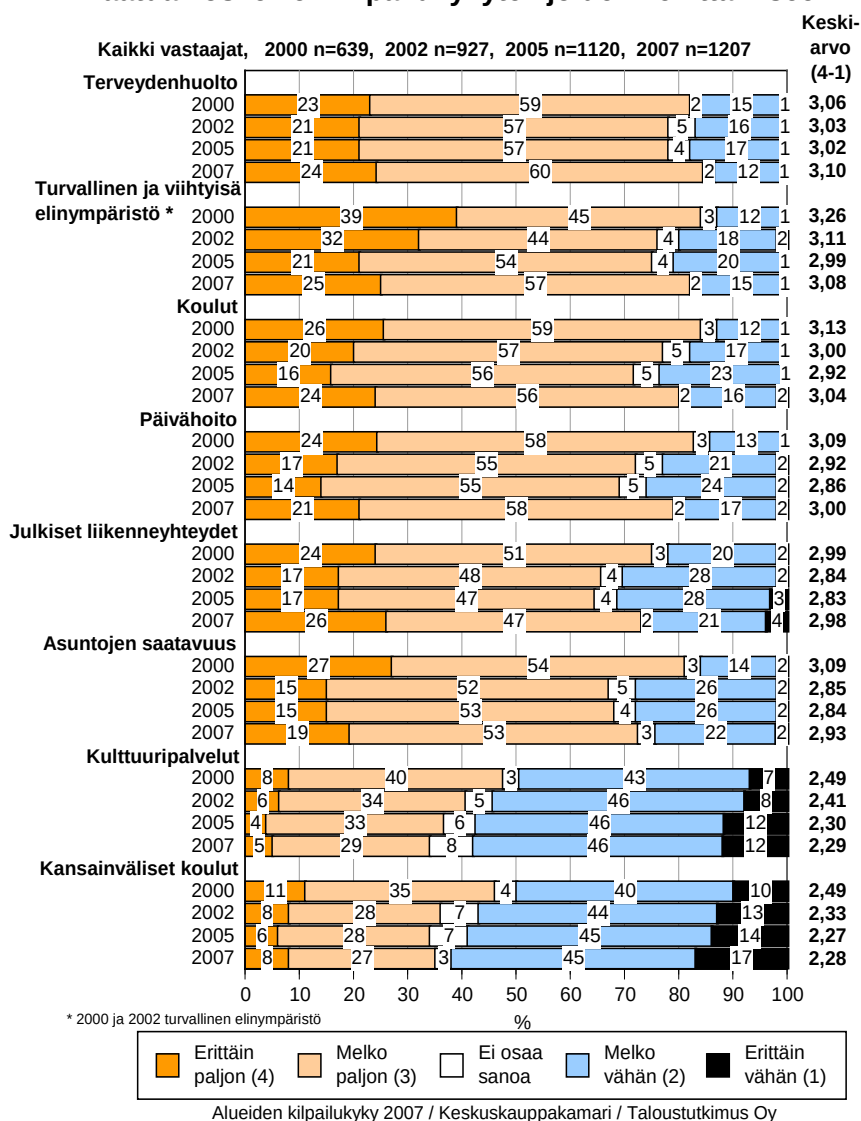
Asuntojen saatavuus on yritysten mielestä keskimääräistä tärkeämpi kehittämiskohde Länsi-Uudellamaalla. Kolmasosa alueen yritysjohtajista katsoo, että alueen asuntotilannetta on parannettava erittäin paljon. Vuonna 2005 tätä mieltä oli vain 9 % Länsi-Uudellamaalla toimivista yrityksistä.

Asuntojen saatavuus nähdään aikaisempaa tärkeämmäksi kehittämiskohteeksi myös Helsingin seudulla (23 % => 28 %), Pohjanmaalla (11 % => 28 %), Keski-Suomessa (17 % => 22 %), Oulun alueella (10 % => 20 %) ja Pohjois-Karjalassa (7 % => 17 %).

Parhaiten asuntoja on yritysjohtajien mielestä tarjolla Etelä-Karjalassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 13 Kuinka paljon olisi kiinnitettävä huomiota elämisen laatua koskevien kilpailukytekijöiden kehittämiseen



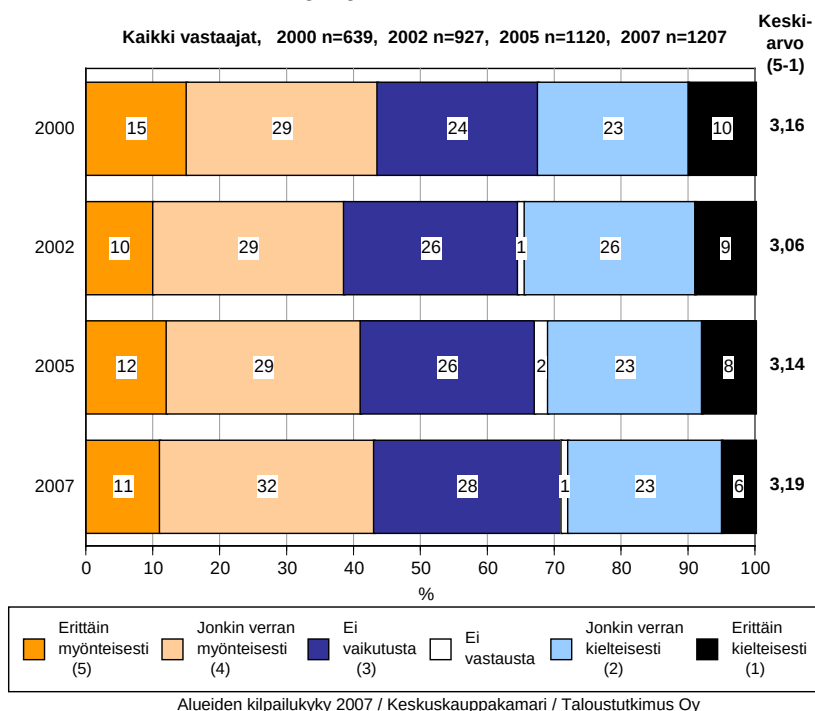
8 VÄESTÖKEHITYS JA KUNTARAKENNE YRITYSTEN NÄKÖKULMASTA

Väestön keskittyminen pääkaupunkiseudulle ja Etelä-Suomen kasvukeskuksiin vaikuttaa myös yritysten toimintaan. Muuttotappioalueilla yritysten toimintamahdollisuudet heikkenevät. Väki vähenee, ja varsinkin nuoret ja koulutetut työntekijät lähtevät pois. Muuttovoittoisilla seuduilla taloudellinen toimeliaisuus lisääntyy, mutta samalla syntyy paineita kehittää alueen asuntotarjontaa ja lisätä julkisia palveluita.

Yritysjohtajien mielipiteet jakaantuvat selvästi, kun kysytään väestön keskittymisen vaikutuksia yrityksen toimintaan (kuvio 14).

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 14 Väestön keskittymiskehityksen vaikutus yrityksen toimintaan



43 % koko maan yritysjohtajista katsoo, että väestön keskittyminen vaikuttaa yrityksen toimintaan myönteisesti. Toisaalta 29 % vastanneista yrityksistä näkee, että väestön alueellinen keskittyminen vaikuttaa kielteisesti yrityksen toimintaan. Runsas neljännes yrityksistä (28 %) ei usko muuttoliikkeen vaikuttavan yrityksensä toimintaan millään tavalla.

Yritysjohtajien näkemyksissä ei ole tapahtunut merkittävää lähentymistä. Niiden yritysten joukko, joka pitää väestön keskittymisen vaikutuksia erittäin kielteisinä, on kuitenkin hieman laskenut.

Alueellisessa tarkastelussa piiryy selvä kuva Suomen muuttovoitto- ja muuttotappioalueista. Helsingin seudun kauppakamarialueella sekä Helsingin seutuun rajoittuvilla Riihimäki-Hyvinkään ja Länsi-Uudenmaan kauppakamarialueilla yritykset näkevät keskittymisen vaikutukset myönteisinä. Väestön keskittymisestä katsovat etupäässä hyötynensä myös Tampereen, Turun, Keski-Suomen ja Hämeen kauppakamareiden alueilla toimivat yritykset.

Eniten väestön keskittymisestä on ollut haittaa Etelä-Savossa toimiville yrityksille, joista vain 13 % näkee viime vuosien väestönkehityksessä edes jonkin verran myönteisiä vaikutuksia. Valtaosa (62 %) Etelä-Savon yritysjohtajista uskoo muuttoliikkeen vaikuttaneen yrityksensä toimintaan joko jonkin verran kielteisesti tai erittäin kielteisesti. Kriittiset näkemykset ovat ennestään vahvistuneet kahden viimeisen vuoden aikana.

Myös Kuopion, Rauman, Pohjois-Karjalan, Lapin ja Satakunnan kauppakamareiden yritykset arvioivat, että väestön keskittymisellä on ollut kielteisiä vaikutuksia yritystoimintaan.

Kysymys jakaa Oulun seudulla toimivien yritysten mielipiteet. Kaksi viidesosaa yritysjohtajista katsoo, että muuttoliike on suosinut yrityksen toimintaa. Toiset kaksi viidesosaa taas arvioi, että muuttoliike on vaikuttanut kielteisesti yrityksen toimintaedellytyksiin. Tämä joukko on kasvanut selvästi vuodesta 2005 (24 % => 41 %).

Julkisen vallan ohjausta tarvitaan

Valtaosa yritysjohtajista katsoo (58 %), että väestön keskittymiskehitys on luonnollista, mutta julkisen vallan tulisi siitä huolimatta joillain tavoin ohjata väestön muuttoliikettä (kuvio 15 sivulla 25).

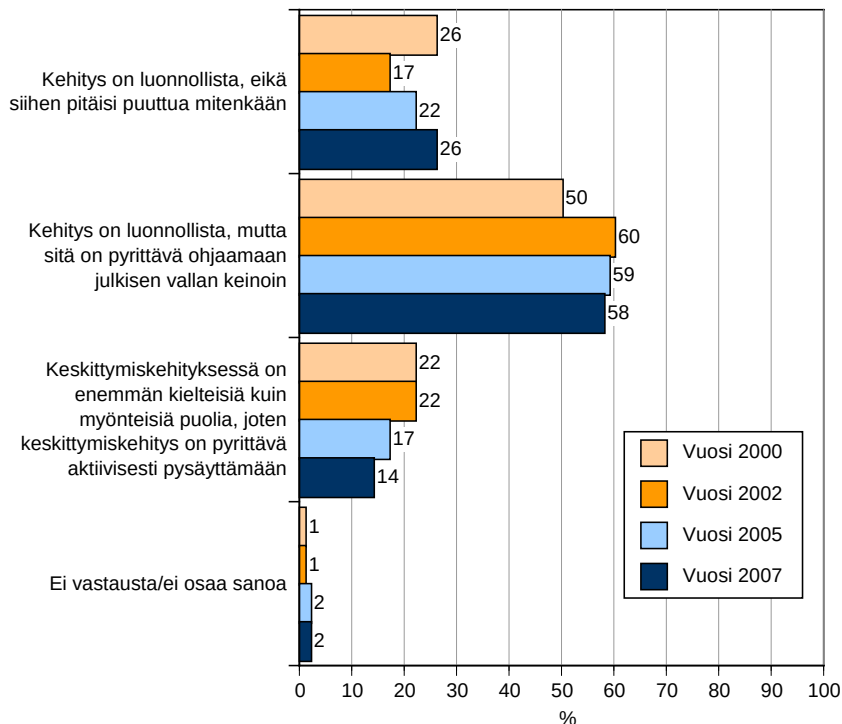
Noin neljäsosa (26 %) yrityksistä on sitä mieltä, väestön keskittyminen on luonnollinen kehityssuunta, johon valtiovallan ei pitä puuttua. Tämä näkemys on yleistynyt yritysjohtajien keskuudessa viimeisten vuosien aikana.

Pieni joukko (14 %) yritysjohtajia näkee, että väestön keskittymiskehitykseen liittyy etupäässä kielteisiä puolia, minkä vuoksi julkisen vallan pitäisi pysäyttää väestön muuttoliike. Vaihtoehdon kannatus on laskenut selvästi vuodesta 2000 (22 % => 14 %).

Kuvio 15

Paras vaihtoehto, miten julkisen vallan pitäisi suhtautua keskittymiskehitykseen

Kaikki vastaajat, 2000 n=639, 2002 n=927, 2005 n=1120, 2007 n=1207



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Tampereen kauppakamarin alueella toimivista yrityksistä peräti 42 % katsoo, ettei valtiovallan pidä puuttua millään tavoin väestön keskittymiskehitykseen. Puolet seudun yrityksistä pitää väestön keskittymistä luonnollisena, mutta toivoo valtiovallan ohjailevia toimia muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Vain 6 % Tampereen seudun yrityksistä kannattaa valtiovallan aktiivista otetta väestön keskittymiskehityksen pysäyttämiseksi. Myös Helsingin seudun ja Länsi-Uudenmaan kauppakamarialueilla toimivat yritykset antavat hyvin samansuuntaisia vastauksia.

Etelä-Savon yritysjohtajien näkemykset edustavat toista ääripäätä. Vain 13 % alueen yritysjohtajista pitää väestön keskittymiskehitystä luonnollisena, 54 % vastanneista tukee valtiovalan ohjaustoimenpiteitä ja lähes kolmannes (29 %) lähtee siitä, että valtiovallan on aktiivisesti pyrittävä pysäyttämään väestön keskittyminen tietyille alueille.

Samoilla linjoilla ovat myös Pohjois-Karjalassa ja Lapissa toimivat yritykset.

Vanhat keinot toivelistan kärjessä

Yritysjohtajille esitettiin luettelo erilaisista keinoista, joilla julkinen valta voi ohjata väestön keskittymiskehitystä. Yritysjohtajat valitsivat omasta mielestään tärkeimmät ohjauskeinot. Yritysjohtajat eivät vastanneet kysymykseen, jos valtiovallan puuttuminen väestön keskittymiskehitykseen oli heidän mielestään tarpeetonta (kuviot 16 ja 17 sivulla 26).

Tärkeimmäksi julkisen vallan ohjauskeinoksi yritykset arvioivat työnantajamaksujen alentamisen (54 %). Lähes yhtä tärkeää on yritysjohtajien mielestä liikenneyhteyksien kehittäminen (52 %). Työnantajamaksujen porrastamisen saama kannatus on laskenut vuodesta 2002

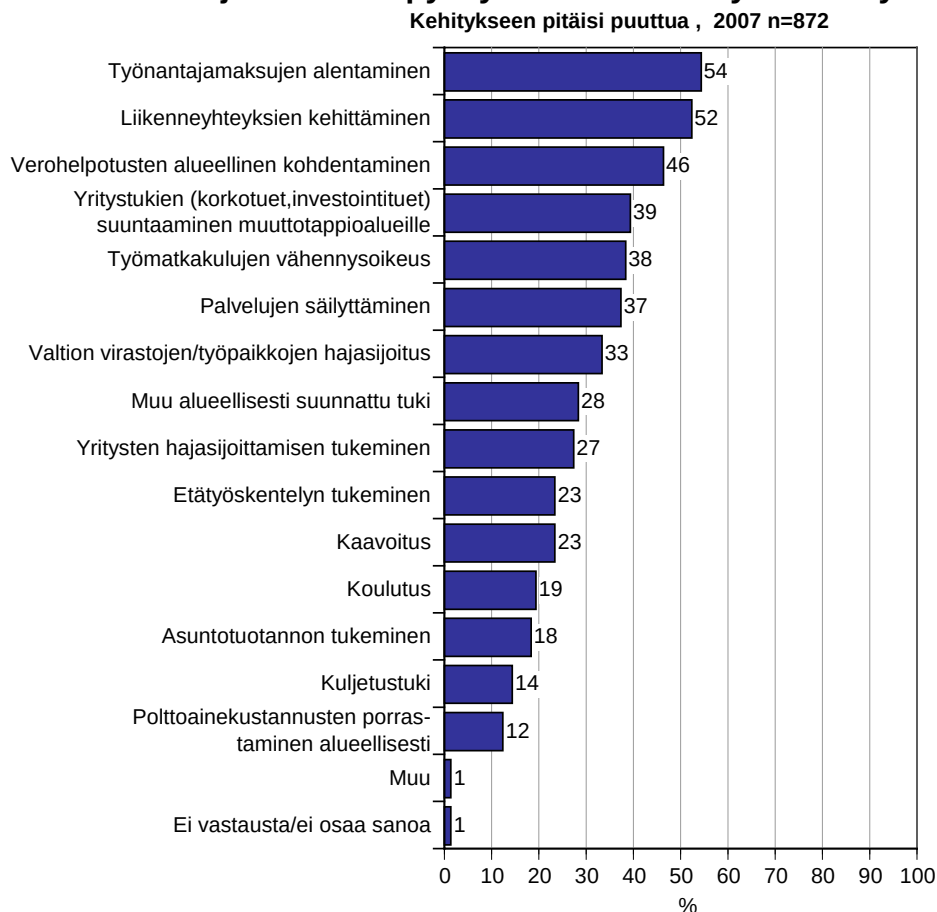
(63 % => 54 %). Sen sijaan yritysjohtajat arvioivat liikenneyhteyksien kehittämisen selvästi tärkeämmäksi keinoksi kuin viisi vuotta sitten (32 % => 52 %).

Verohelpotusten alueellinen kohdentaminen, yritystukien suuntaaminen muuttotappioalueille sekä työmatkakulujen vähennysoikeus saavat suunnilleen yhtä paljon kannatusta kuin edellisellä tutkimuskerralla 2005.

Noin neljäsosa (23 %) yritysjohtajista pitää etätyöskentelyn tukemista ja kaavoitusta hyvinä ohjauskeinoina. Etätyöskentelyn suosio on laskenut hieman vuodesta 2005 (26 % => 23 %). Sen sijaan kaavoitus (18 % => 23 %) ja asuntotuotannon tukeminen (13 % => 18 %) saavat aikaisempaa enemmän kannatusta.

Alueiden kilpailukyky 2007

Kuvio 16 Tärkeimmät keinot, joilla julkisen vallan olisi pyrittävä ohjaamaan tai pysäyttämään keskittymiskehitystä



Alueiden kilpailukyky 2007 / Keskuskauppakamari / Taloustutkimus Oy

Yritysjohtajat kannattavat kuntaliitoksia

Valtaosa yritysjohtajista (73 %) katsoo, että valtion pitäisi aktiivisesti edistää kuntaliitoksia. Vain 26 % vastaajista ei pidä valtion aktiivista roolia toivottavana.

Selvä enemmistö yritysjohtajista kannattaa valtion aloitteellisuutta kuntaliitosasioissa, siitä huolimatta, että vain noin kaksi viidesosaa (38 %) vastanneista uskoo kuntaliitosten vaikuttavan myönteisesti yrityksen toimintaan. Yli puolet (54 %) vastanneista arvioi, ettei kuntaliitoksilla ole suoraa vaikutusta yritystoimintaan. Kielteisiä vaikutuksia kuntaliitoksissa näkee 7 % yrityksistä.

Myönteisimmin kuntaliitosten vaikutukset nähdään Pohjanmaan, Oulun, Kuopion, Keski-Suomen ja Hämeen kauppakamarialueilla.

Yritysjohtajista 68 % arvioi, että myös omalla alueella tarvitaan kuntaliitoksia. Kuntaliitosten kannatus on kasvanut selvästi vuodesta 2005 (60 % => 68 %).

Yritysjohtajien mielestä kuntaliitosten tarvetta on keskimuotoa enemmän Satakunnan (49 % => 92 %), Pohjois-Karjalan (64 % => 83 %) ja Hämeen (82 %) kauppakamareiden alueilla. Vuodesta 2005 kuntaliitosten kannatus on kasvanut selvästi myös Pohjanmaan (52 % => 78 %), Keski-Suomen (63 % => 78 %) sekä Etelä-Pohjanmaan (41 % => 76 %) kauppakamareiden alueella.

Vähiten kuntaliitosten tarvetta yritykset näkevät Helsingin seudun kauppakamarin alueelle, jossa 52 % yritysjohtajista kannattaa ja 47 % vastustaa kuntaliitoksia. Helsingin seudulla kuntaliitosten kannatus on laskenut jonkin verran vuodesta 2005 (59 % => 52 %).

9 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Enemmistö yrityksistä uskoo alueen talouskasvun jatkuvan

Suomen talouden myönteinen kehitys näkyy yritysten mielestä myös alueellisesti. Enemmistö yrityksistä uskoo oman alueensa talouskasvun jatkuvan seuraavien 3–5 vuoden aikana.

Parhaat arviot oman alueensa talouden kehittymisestä antavat Pohjanmaan, Helsingin seudun, Oulun, Riihimäki-Hyvinkään, Tampereen, Keski-Suomen ja Rauman kauppakamareiden alueilla toimivat yritykset. Näillä alueilla yritykset arvioivat talouden kehittyvän edelleen myönteisesti, mutta ei välttämättä yhtä paljon kuin viime vuosina.

Joillakin heikomman talouskasvun alueilla yritykset uskovat, että talous kehittyy jatkossa hieman nykyistä paremmin. Tämä koskee erityisesti Etelä-Savon, Kymenlaakson, ja Lapin kauppakamarialueita. Sen sijaan Kuopiossa ja Pohjois-Karjalassa yritykset arvioivat, että alueen talouskasvu jatkuu nykyistä vaatimattomampana.

Yrityksille on turvattava ammattitaitoiset osaajat

Tärkeimmät yritysten sijaintipaikan valintaan vaikuttavat tekijät ovat markkinoiden läheisyys, sopivan työvoiman saatavuus, liikenneyhteydet sekä se, että alue on kasvukeskus. Tärkeysjärjestys ei ole muuttunut vuodesta 2005. Teollisuusyrityksissä työvoiman saatavuus on kuitenkin noussut kahden viimeisen vuoden aikana tärkeimmäksi yrityksen sijaintipaikkaan vaikuttavaksi tekijäksi.

Suuret kaupungit ja alueelliset kasvukeskukset kasvun vetureita

Yritykset nostavat monilla alueilla sekä markkinoiden läheisyyden että kasvukeskuksessa toimimisen kolmen tärkeimmän sijaintipaikan valintaan vaikuttavan tekijän joukkoon.

Kasvukeskusten merkitys korostuu suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella. Yritykset painottavat alueellisten kasvukeskusten tärkeyttä eniten Pohjanmaan, Kuopion, Riihimäki-Hyvinkään, Pohjois-Karjalan, Oulun, Etelä-Karjalan, Hämeen ja Lapin kauppakamarialueilla.

Tietoliikenne vaatii jatkuvaa kehittämistä

Enemmistö yritysjohtajista arvioi, että tietoliikenneyhteyksiä pitäisi kehittää erittäin paljon tai paljon yrityksen kilpailukyvyn parantamiseksi. Tietoliikenneyhteyksien kehittämistarve tulee esiin koko maassa.

Kiinteä laajakaistaverkko toimii Suomessa kohtuullisen hyvin. Yritysten toiveissa on kuitenkin nykyistä nopeammat yhteydet. Yritysjohtajat pitävät tärkeänä myös langattomien laajakaistayhteyksien ja uusien mobiilipalveluiden kehittämistä.

Liikenneväylien kunto huolestuttaa yritysjohtajia

Yli puolet yritysjohtajista katsoo, että nykyinen liikenneinfrastruktuuri kaipaava kiireesti kunnostusta. Yritysjohtajien huoli on kasvanut vuodesta 2005 lähes kaikilla alueilla.

Voimakkaasti kasvanut Venäjän liikenne tuo kehittämistarpeita erityisesti Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa. Näiden alueiden yritysjohtajat painottavat alueen sisäisten liikennejärjestelyjen parantamista sekä valtateiden ja moottoriteiden rakentamista. Myös muiden alueiden yritysjohtajat korostavat Venäjän liikenneyhteyksien kehittämistä.

Erityisesti Lapissa, Pohjanmaalla ja Turun seudulla toimivat yritykset katsovat, että alueilla on panostettava suoriin kansainvälisiin yhteyksiin. Näillä alueilla korostuu myös aikaisempaa enemmän lentoliikenteen kehittämisen tarve.

Julkisten yrityspalveluiden tehokkuutta on lisättävä

Julkisilla varoilla rahoitettavat kansainvälistymispalvelut saavat yrityksiltä huonompia arvioita kuin vuonna 2005. Varsinkin pk-yritykset tuntevat huonosti kansainvälistymispalveluita.

Joka neljäs yritys on tyytyväinen TE-keskusten kansainvälistymispalveluihin, jotka käsittävät mm. yritysten kansainvälistymistuen. Sen sijaan Finpro ja Fintra saavat palveluistaan hyvin vaatimattomia arvioita. Suuri osa kansainvälistä toimintaa harjoittavista yrityksistä ei tunne Finpron tai Fintran tarjoamia palveluita.

Ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja kuntien rooli yritysten kansainvälistymisen edistämisessä jää yrityksille epäselväksi.

Myös Tekesin toiminta kaipaava yritysjohtajien mielestä terävöittämistä. Noin viidesosa yritysjohtajista pitää Tekesin tuotekehitystukea hyvänä, mutta saman verran yrityksiä antaa huonoa palautetta.

Työvoimatoimistot saavat yritysjohtajilta erityisen kärkevää kritiikkiä. Neljännes yrityksistä katsoo, että työvoimatoimistot tukevat heikosti tai erittäin heikosti yrityksen henkilöhankintaa ja rekrytointia. Vielä huonommat arviot työvoimatoimistot saavat yrityksiltä henkilöstön kehittämiseen ja kouluttamiseen liittyvistä toimistaan.

Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan

Noin puolet yrityksistä uskoo ulkomaisen työvoiman tarpeen kasvavan seuraavien kahden vuoden aikana.

Eniten ulkomaisen työvoiman tarpeen lisääntymiseen uskovat Helsingin seudun, Turun, Hämeen, Keski-Suomen, Satakunnan ja Rauman kaupunkialueiden yritykset.

Yritysverkostot tarjoavat uusia mahdollisuuksia

Yritysjohtajat arvioivat, että alueen yritykset tekevät kohtuullisen hyvin yhteistyötä alihankintaan, tuotantoon ja kuljetuksiin liittyvissä asioissa. Vastaajien mielestä yritys yhteistyö ei kuitenkaan toimi kovin hyvin koulutukseen, markkinointiin, tuotekehitykseen ja tutkimukseen liittyvissä asioissa.

Yritysten välisessä yhteistyössä on selviä eroja eri kauppakamarialueiden kesken.

Tiiviimpää yhteistyötä alueen viranomaisten ja elinkeinoelämän kesken

Yritysten ja alueen viranomaisten välinen yhteistyö ei saa yritysjohtajilta kovin hyviä arvosanoja. Parhaat kokonaisarviot yritysjohtajat antavat kunnille. Yritysten näkökulmasta kunnat ovat erityisen tärkeitä yhteistyökumppaneita.

TE-keskusten ja maakunnan viranomaisten kanssa tehtävässä yhteistyössä on yritysten mielestä paljon parantamisen varaa.

Oppilaitosyhteistyössä on käyttämätöntä potentiaalia

Yritysten ja oppilaitosten välinen yhteistyö on kohtuullisen yleistä kaikilla alueilla. Eniten yritykset tekevät yhteistyötä alueensa ammatillisten oppilaitosten kanssa. Sen sijaan yrityksillä on selvästi vähemmän kokemusta ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyö kaipaa kehittämistä. Vain 2 prosenttia yrityksistä katsoo, että yhteistyö oppilaitosten kanssa sujuu erittäin hyvin. Ammatilliset oppilaitokset saavat jonkin verran enemmän hyviä arvosanoja kuin ammattikorkeakoulut tai yliopistot.

Koulutusyhteistyön lisäksi yritysten tulisi miettiä sitä, miten ne voivat lisätä oppilaitosten kanssa tehtävää tutkimus-, tuotekehitys- tai markkinointiyhteistyötä. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen roolin ja tehtävien selkeyttäminen antaisi tukea oppilaitosyhteistyön kehittämiseen.

Enemmän huomiota elämän laatuun

Yritysjohtajien mielestä lähes kaikkiin elämisen laatuun vaikuttaviin tekijöihin pitäisi kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota.

Yritysten mielestä elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys, koulut, päiväkodit ja julkiset liikenneyhteydet kaipaavat enemmän kehittämistä kuin vuonna 2005. Asuntojen saatavuus nousee erityisen tärkeäksi kehittämiskohteeksi Helsingin seudulla sekä muissa kasvukeskuksissa.

Kuntaliitokset saavat yritysjohtajien tuen

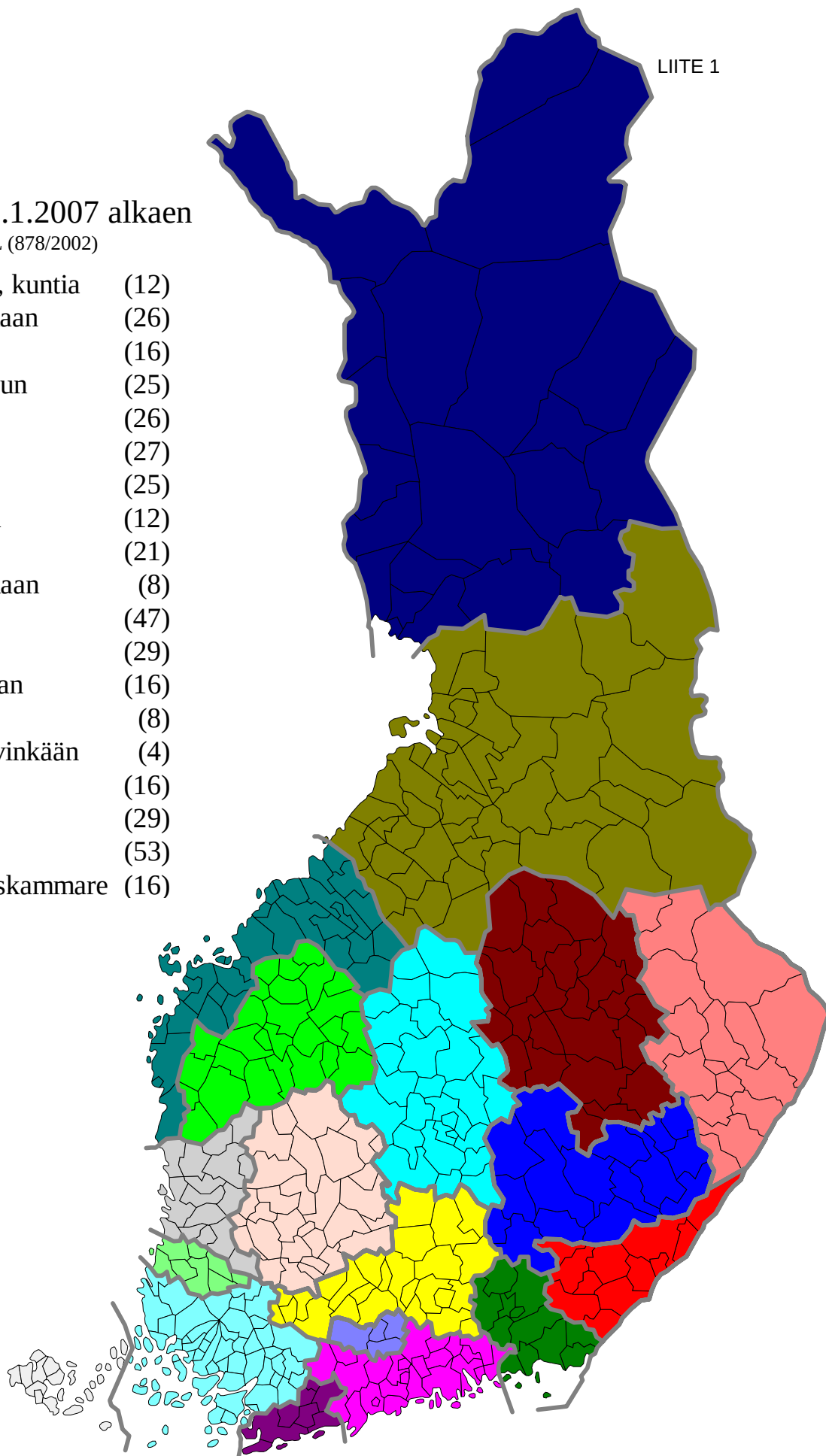
Selvä enemmistö yritysjohtajista katsoo, että valtion pitäisi aktiivisesti edistää kuntaliitoksia.

Valtaosa yritysjohtajista arvioi, että omalla alueella tarvitaan kuntaliitoksia. Kuntaliitosten kannatus on kasvanut selvästi vuodesta 2005.

Kauppakamarit 1.1.2007 alkaen

KauppakamariL (878/2002)

■	Etelä-Karjalan, kuntia	(12)
■	Etelä-Pohjanmaan	(26)
■	Etelä-Savon	(16)
■	Helsingin seudun	(25)
■	Hämeen	(26)
■	Keski-Suomen	(27)
■	Kuopion	(25)
■	Kymenlaakson	(12)
■	Lapin	(21)
■	Länsi-Uudenmaan	(8)
■	Oulun	(47)
■	Pohjanmaan	(29)
■	Pohjois-Karjalan	(16)
■	Rauman	(8)
■	Riihimäen-Hyvinkään	(4)
■	Satakunnan	(16)
■	Tampereen	(29)
■	Turun	(53)
■	Ålands handelskammare	(16)



Kauppakamarialue	Tärkeimmät yrityksen sijaintipaikkaan vaikuttavat tekijät
Etelä-Karjalan kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 36 % (51 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 33 % (31 % 2005) 3. Yritysten väliset yhteistyömahdollisuudet 30 %
Etelä-Pohjanmaa kauppakamarialue	1. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 37 % (35 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 25 % (47 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 24 %
Etelä-Savon kauppakamarialue	1. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 41 % (62 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 40 % (40 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 35 % (42 % 2005)
Helsingin seudun kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 54 % (46 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 41 % (44 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 38 % (38 % 2005)
Hämeen kauppakamarialue (Lahden kauppakamari ja Hämeen kauppakamari yhdistyivät 1.1.2007)	1. Markkinoiden läheisyys 31 % 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 29 % 3. Alue on kasvukeskus 27 %
Keski-Suomen kauppakamarialue	1. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 44 % (33 % 2005) 2. Liikenneyhteydet 29 % 3. Markkinoiden läheisyys 22 % (35 % 2005)
Kuopion kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 49 % (45 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 40 % (27 % 2005) 3. Alue on kasvukeskus 35 % (35 % 2005)
Kymenlaakson kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 54 % (50 % 2005) 2. Liikenneyhteydet 39 % 3. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 26 %
Lapin kauppakamarialue	1. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 38 % (31 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 34 % (37 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 28 %
Länsi-Uudenmaan kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 44 % (40 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 38 % (33 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 29 % (33 % 2005)
Oulun kauppakamarialue	1. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 43 % (24 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 41 % (41 % 2005) 3. Alue on kasvukeskus 29 % (24 % 2005)
Pohjanmaan kauppakamarialue	1. Alue on kasvukeskus 42 % (32 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 36 % 3. Markkinoiden läheisyys 30 % (39 %)
Pohjois-Karjalan kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 42 % (38 % 2005) 2. Alue on kasvukeskus 33 % (31 % 2005) 3. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 27 %
Rauman kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 43 % (43 % 2005) 2. Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus 41 % (31 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 30 %
Riihimäki-Hyvinkään kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 55 % (40 % 2005) 2. Liikenneyhteydet 38 % (35 % 2005) 3. Alue on kasvukeskus 34 %
Satakunnan kauppakamarialue	1. Markkinoiden läheisyys 47 % (45 % 2005) 2. Yritykselle sopiva työvoiman saatavuus 39 % (37 % 2005)

	3. Liikenneyhteydet 27 % (35 % 2005)
Tampereen kauppakamari- alue	1. Yrityksille sopivan työvoiman saatavuus 49 % (42 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 38 % (36 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 27 % (34 % 2005)
Turun kauppakamari- alue	1. Yrityksille sopivan työvoiman saatavuus 39 % (37 % 2005) 2. Markkinoiden läheisyys 34 % (39 % 2005) 3. Liikenneyhteydet 29 % (27 % 2005)

	Tärkeimmät liikenneinfrastruktuurihankkeet yritysten kilpailukyvyn edistämiseksi (poimintoja avoimista vastauksista)
Etelä-Karjalan kauppakamari-alue	6-tien perusparannus Moottoritiehanke Helsinki-Pietari Saimaan-kanavan vuokrasopimus Toimiva rajanylitys Suomi-Venäjä Verkostoitumishankkeet tietoliikenteessä
Etelä-Pohjanmaa kauppakamari-alue	3-tien parantaminen Vaasa-Tampere Moottoritie Tampereelle Seinäjoen ohitustiet Nykyisten liikenneväylien kunnostaminen
Etelä-Savon kauppakamari-alue	5-tien parantaminen Savon-radon jatkorakentaminen Savonlinnan ohitustie Suomen poikittaisliikenteen kehittäminen
Helsingin seudun kauppakamari-alue	Kehä 3 parannustyöt Keskustatunneli Länsimetro Raideyhteys lentokentälle Poikittaisliikenteen kehittäminen Tietoliikenneyhteydet, esim. digi tv:n kahdensuuntainen toteuttaminen Yksityisautoilun ja joukkoliikenteen parempi yhteensovittaminen
Hämeen kauppakamari-alue (Lahden kauppakamari ja Hämeen kauppakamari yhdistyivät 1.1.2007)	10-tien peruskunnostus Pendolinojen pysähtyminen Hämeenlinnassa Tieverkoston parempi kunnossapito
Keski-Suomen kauppakamari-alue	4-tie kunnostus Heinola-Jyväskylä moottoritie, Jyväskylä-Oulu moottoritie Kansainväliset suorat lentoyhteydet Logistiikkapalveluiden yhdistäminen, verkostoitumista alueen yritysten kesken Tietoliikenneyhteyksien parantaminen
Kuopion kauppakamari-alue	5-tien parantaminen Kallaveden siltojen uusiminen Lentoliikenteen jatkuminen alueella, lentoyhteys Kuopiosta Ouluun ja Tampereelle Hanke, joka nopeuttaisi kuljetuksia Keski-Eurooppaan
Kymenlaakson kauppakamari-alue	E 18 moottoritie Moottoritie ja rautatieyhteys Helsinki-Pietari Haminan syväsatama Hamina-vaalinmaa -tien parantaminen Sujuva rajanylitys
Lapin kauppakamari-alue	Joustava ja edullinen lentoliikenne, yhteydet myös Eurooppaan Riittävästi lentoja kesäaikana Kemi-Murmansk –tieyhteyden parantaminen Yritysten yhteinen logistiikkakeskus Ouluun
Länsi-Uudenmaan kauppakamari-alue	51 leventäminen Helsinki-Turku moottoritien valmistuminen Poikittaisitie Hanko-Hyvinkää vaatii parantamista
Oulun kauppakamari-alue	Moottoritie Oulu-Kemi-Rovaniemi Lisää lentoreittejä ja kilpailua lentoliikenteeseen Kuorma-autot junaan Oulu-Helsinki välille Paremmat laivayhteydet Oulusta Keski-Eurooppaan

	Suomen ja Venäjän it-yhteyksien parantaminen
Pohjanmaan kauppakamari-alue	Lento- ja rautatieliikenteen kehittäminen Valtatie 8 parantaminen Junaradan sähköistäminen Rautatien perusparannus Oulu-Seinäjoki
Pohjois-Karjalan kauppakamari-alue	Valtatie 23 Joensuu-Varkaus peruskunnostus Mobiilipalveluiden kehittäminen Kilpailua lentoliikenteeseen Junayhteyksien nopeuttaminen rataverkostoa kunnostamalla
Rauman kauppakamari-alue	8-tien perusparannus, 12-tien kehittämien Lentovuoro Pori-Tukholma Satamiin vievien teiden kunnossapito ja parantaminen Moottoritie Rauma-Raisio Syväväylä Tietoliikenneyhteydet Suorat lentoyhteydet Turusta Eurooppaan
Riihimäki-Hyvinkään kauppakamari-alue	Kantatie 54 ja tie 230 kunnostaminen Helsinki-Turku moottoritie Klaukkalan ohitustie Logistiikkakeskukset Toimivat ja nopeat laajakaistayhteydet
Satakunnan kauppakamari-alue	2-tien kehittäminen Lentoliikenne ulkomaille Kansainvälinen suorat lentoyhteydet Porin sataman väylän syventäminen Tietoliikenneyhteydet
Tampereen kauppakamari-alue	Tampereen kehätien valmiiksi saattaminen Hyvät yhteydet Helsinkiin (tie- ja junaliikenne) Raideyhteys Helsingistä lentokentälle Luotijuna Helsingistä Pietariin Lisää lentoyhteyksiä ulkomaille
Turun kauppakamari-alue	Turku-Helsinki moottoritien valmistuminen E 18: Turku-Salo-Helsinki-Pietari Junayhteydet Suomeen Lentoyhteydet ulkomaille/Suomeen Laivayhteys Eurooppaan Satamien laajennukset Sähköiset mahdollisuudet videoviestinnässä, esim. IPTV

Keskuskauppamari

Aleksanterinkatu 17, PL 1000

00101 Helsinki

puh. (09) 696 969

faksi (09) 650 303

keskuskauppamari@chamber.fi

